

Merilin Jürjo

Ringmäng

Jana

Aleks

Karmel

Masha

Lauri

Inimesed tänaval

Galeriikülalised, keda võib esindada publik saalis

I VAATUS ehk depressioon

1. pilt

Köök-elutuba, mis läheb üle kunstiateljeeks. Paremas seinas on mõnus diivan, kus saab puhata ja lebotada, selle kõrval üks esikusse ning ees madal diivanilaud. Diivani kohal seinal ripub suurte seieritega kell. Vasakus seinas on madal kummut, mille peal vedeleb erinevaid kunstitarbeid ja raamatuid. Selle kohal massiivne peegel, mida ikka vahel sisustuselemendina kasutatakse. Toa sisemuse poole on näha väikest kööginurka, millest mööda minnes viib üks magamistuppa. Toa tagaseina asemel avaneb vaade kunsti sügavikku ehk seal on lõuendeid, lõpetamata maale, värve, pintsleid jne. Tuba on natuke boheemlaslik ja viskab lõpetamatuse maiku, kuid muidu hubane.

Tuppa astub Jana. Ta keerutab ennast nagu vurrkann, kuni jääb peegli ette seisma. Ta näeb enda peegelpilti ja tõmbub eemale nagu vampiir päikese käest. Ta peidab enda nägu, kisub oma juukseid ning riideid. Siis jääb ta vaatama kella seinal, kuid pöörab ka sealt valulikult minema. Korraks jääb ta keset tuba seisma ja kõigub jalalt-jalale nagu kellaseier. Ja siis kukub põrandale pikali. Vaikus. Kell hakkab vaikselt tiksuma.

Esikust kostub kolinat.

ALEKS: Jana?

Vaikus. Jana ei vasta, ei reageeri.

ALEKS: Jana?

Jana pöörab nüüd aeglaselt pea ukse poole. Ta jälgib ja ootab. Siis, kui kuuleb, et ust hakatakse avama, ajab ta ennast kiiresti maast püsti.

ALEKS: Jana?

Aleks astub uksest sisse ja jääb Janale otsa vaatama. Ta on tulnud otse tööreisilt.

ALEKS: Ma kartsin, et...

JANA: Mida?

ALEKS: Ei midagi. Sa ei vastanud kõnedele.

JANA: Mul oli tegemist.

Aleks vaatab toas ringi.

ALEKS: Millega?

JANA: Oli.

ALEKS: Selge.

JANA: Kas sa tulid siia norima?
ALEKS: Ma muretsesin sinu pärast.
JANA: Minu pärast pole vaja muretseda.
ALEKS: Vasta siis oma telefonile.
JANA: Ma ei tea, kus see on.

Aleks vaatab diivanilauale, kus telefon vedeleb.

ALEKS: Ilmselgelt.
JANA: Mis siis on? Ei vastanud kohe, kui sa helistasid.
ALEKS: Kolm päeva!
JANA: Ma ei tahtnud rääkida.

Jana istub mossitades diivanile. Aleks on hetkeks nõutu.

ALEKS: Jana?
JANA: Mis on?
ALEKS: Mis toimub?
JANA: Sa süüa tahad midagi?
ALEKS: Ma ei küsinud seda.
JANA: Ma ei ole veel hommikust söönud –
ALEKS: Kell on neli päeval!
JANA: Ma ärkasin hilja.
ALEKS: Mis kell sa magama läksid?
JANA: Ära hakka mulle nüüd mingit ülekuulamist tegema.
ALEKS: Sa ju ise ei räägi!
JANA: Ma tegin tööd eile!

Jana kõnnib üle toa külmkapi juurde. Ta tõmbab selle lahti. On näha, et külmkapp on tühi.

JANA: Ma saan pakkuda... juustu. Ei, see on hallitanud. Leiba. Ei, see on kivikõva. *(Mõtleb. Tõmbab lahti kõrvalt kapi).* Kuivikud! Ma võin pakkuda kuivikuid. Ja teed kõrvale teha. Kohvi jõin eile ära.
ALEKS: Ma tõin sulle kohvi.

Aleks otsib oma kotist paki kohvi, viib selle Jana juurde.

JANA: Poleks vaja olnud.

ALEKS: Aga on ju, sul pole kohvi.

Jana võtab vaikides kohvipaki vastu ja paneb vee keema.

JANA: Teen sulle ka tassi?

ALEKS: Jah, aitäh sulle.

Hetke tegeleb Jana kohviga, Aleks jälgib teda kõrvalt.

ALEKS: Sa peaksid enda eest rohkem hoolitsema.

Jana viskab kohvipaki käest.

JANA: Palun ära hakka sina ka. Ma saan endaga väga hästi hakkama.

ALEKS: Ma lihtsalt muretsen su pärast.

JANA: Ei ole vaja.

ALEKS: Äkki ma kolin mõneks ajaks sinu juurde? Aitan sind söögi ja koristamisega.

JANA: Mul ei ole vaja hooldajat.

ALEKS: Ma ei kavatsegi hooldajaks hakata sulle. Ma lihtsalt teen head *carbonarat*.

JANA: Sa saad teha head *carbonarat* ka siis, kui me koos ei ela.

Aleks läheb Jana juurde. Ta võtab naisel ümbert kinni ja üritab kallistada.

ALEKS: Mul oli selle aasta viimane tööreis ära, nüüd on mõnusad mitu nädalat rahu ja vaikust. Saaksime kahekesi aega veeta, pool hommikut pidžamas –

Jana põikleb kallistusest välja.

JANA: Mul ei ole selleks aega, mul on vaja näitus valmis saada.

ALEKS: Ja siis mina teeksingi süüa ja vaataksin salaja, kuidas sa oma värvide ja pintslitega mässad. Ja siis natuke pahandaks, kui ma sind juba kolmas kord sööma kutsun.

JANA: Jäta, sa tead väga hästi, et mulle ei meeldi, kui inimesed minu töö tegemist passivad.

ALEKS: Ma ei ole inimesed.

JANA: Jah, mis sa siis oled? Loom?

Aleks läheb solvunud eemale. Jana hingab sügavalt sisse ja välja ning vaatab Aleksit salaja peeglist. Talle tundub, et Aleks kulmud lähevad rohkem kipra, suunurk vajub alla ning tema silmisse tuleb mingi tume helk. Ka kõik värvid tunduvad mehe ümber kaduvat. Jana ei julge ennast ümber pöörata, mistõttu räägib ta ennekõike peegeldusega.

JANA: Ma ei mõelnud seda nii.

ALEKS: *(moonutatult tõredalt)* Mulle tundub küll, et täpselt nii sa mõtlesidki.

JANA: Ma lihtsalt vajan praegu üksi olemist.

ALEKS: *(jätkuvalt moonutatult)* Nagu alati, sa tõukad mind eemale.

JANA: Ma ei suuda teisiti.

ALEKS: *(jätkuvalt moonutatult)* Sa isegi mitte ei ürita.

JANA: See pole tõsi!

ALEKS: *(jätkuvalt moonutatult)* Sa lihtsalt annad alla.

JANA: Ma üritan!

Jana näeb, kuidas Aleks tõuseb ja liigub tema poole. Talle tundub, et mehe liigutused on kuidagi ebaloomulikud, kanged. Ta ei suuda hästi jälgida mehe ilmet, aga ta on veendunud, et see on tige. Ta ei ole kindel, kas mees temaga tegelikult räägib sel hetkel või need on lihtsalt tema mõtted.

ALEKS: *(jätkuvalt moonutatult, sosinaga)* Sa ei suudagi paremini, on ju nii.

Aleks võtab hellalt Janal ümbert kinni. Jana pöörab ehmatusena ennast ümber. Kõik on jälle selge.

ALEKS: Ma tean, et sul on raske. Palun lase mul aidata.

JANA: Kuidas?

ALEKS: Kui sa ei taha, et ma tulen siia mõneks ajaks – mis on täiesti mõistetav –, siis tule veeda minuga mõni tore päev. Eemal siit ja muredest.

JANA: Ja kus need toredad päevad peaksid olema?

ALEKS: Tule jõuludeks minu pere juurde.

JANA: Sinu pere juurde?

ALEKS: Nad väga ootavad sind. Maja on ju suur, keegi ei sega meid seal. Ja keegi ei oota sinult midagi. Ema ja õed hoolitsevad toidu eest, nad niikuinii elaksid köögis, kui nad saaks. Me saaksime rabasse matkama minna –

JANA: Keset talve?

ALEKS: Seda ilusam seal on.

JANA: Külma on ju!

ALEKS: Paneme soojad riided ja termosega teed kaasa. Või kohvi.

JANA: Ma pean mõtlema.

ALEKS: Mis siin mõelda on?

JANA: Kuidas ma oma töödega saan –

ALEKS: Sa pühade ajal ju ikka ei tööta.

JANA: Mul on päris palju teha...

ALEKS: Ma võtaks su laupäeva pärastlõunal peale, siis jõuame kenasti jõuluõhtusöögiks kohale.

JANA: Sel nädalal?

ALEKS: Jah, pühad on kohe ukse ees. Sellepärast ma räägin, et mis sa ikka mõtled nii palju.

JANA: *(põiklevalt)* Ma ei tea...

ALEKS: Ja kui sa tuled, siis meil on see aasta ka riietumiseks oma teema.

JANA: Oh issand tule appi!

ALEKS: Jah. „Pähklipureja“.

JANA: „Pähklipureja“? Päriselt?

ALEKS: Ema ja isa käisid seda vaatamas, sattusid taaskord vaimustusse ja leidsid, et kõik peaksid sellest maailmast osa saama. Ma isiklikult arvan, et ema nägi võimalust, kuidas oma sätendavat kleiti kanda.

JANA: Aga mul pole midagi sätendavat selga panna!

ALEKS: Sa oled juba niisama haldjas.

JANA: *(kõhklevalt)* Aga...

ALEKS: Ei ole agasid, tule lihtsalt kohale.

JANA: Kas sa kujutad ette, kuidas nad mind vaatavad, kui ma „lihtsalt kohale tulen“?

ALEKS: Neil on lihtsalt hea meel selle üle. Ära muretse nii palju üle.

JANA: Ma olen nagu inetu pardipoeg.

ALEKS: Sellisel juhul luige faasi jõudnud pardipoeg.

JANA: Ma ei tea.

ALEKS: Sa oled liiga karm enda vastu. Usalda mind ka natuke.

JANA: *(ebakindlalt)* Vaatame...

ALEKS: Tule ikka. Ma ei tahaks kõiki kurvastada, et sa ei tule.

JANA: Jah... tead, ma hakkaks nüüd hea meelelega tööle siis.

ALEKS: Saan vihjest aru. Ma peangi oma kohvrid koju vedama. Tulin lennujaamast otse siia.

JANA: Ei oleks vaja olnud.

ALEKS: Aga oli.

Aleks suudleb kergelt Janat ja hakkab siis ukse poole minema.

ALEKS: Kolmapäeval siis. Räägime täpse kellaaja üle.

Aleks kaob uksest välja. Jana saadab teda pilguga, siis vaatab korraks oma lõpetamata töid. Lõpuks läheb ta ja vajub jõuetult diivanile istuma. Kell tiksub aegluubis.

2. PILT

Jana telefon heliseb. Naine ei liiguta, ta on vajunud diivanile lösakile. Kell jätkab aegluubis tiksumist. Telefon heliseb. Naine ei liiguta. Kell tiksub. Jana tõmbab ennast pleedi sisse kerra ja peitu. Võib olla, et nii möödub mitu päeva.

Lõpuks heliseb hoopiski uksekell. Jana hüppab ehmatades püsti. Uksekell heliseb uuesti.

Jana vaatab segaduses enda ümber ringi. Paneb pleedi kokku, vaatab toas ringi, kas midagi saab veel kiiresti koristada. Viib kohvitassid kööki. Uksekell heliseb seekord veel nõudlikumalt. Seekord läheb Jana seda ka avama. Jana juhatab tuppä Karmeli.

JANA: ...tule edasi –

KARMEL: Ma olen sulle korduvalt helistanud –

JANA: Jaa, ma olen tööd teinud ja tead, mul siis muusika mängib ja ma ei kuule telefoni –

KARMEL: Ma kirjutasin ka sulle.

JANA: Jaa, küllap ma unustasin vastata. Mul on väga kahju. Kohvi?

KARMEL: Kui sa viitsid.

Jana läheb kööki, hakkab kohvi tegema.

JANA: Mis sind siia tõi?

KARMEL: Sa ei vastanud ju telefonile.

JANA: Õige.

KARMEL: Kuidas sul läheb?

Jana vaatab hetkeks vaikides oma kappi, võtab siis kõhklevalt sealt kuivikud välja.

JANA: Krõbinaid kõrvale?

Jana näitab pakki. Karmel vaatab pakki kahtlevalt.

KARMEL: Pigem mitte, aitäh.

Jana noogutab.

JANA: *(teeseldult kergelt)* Ma pean oma küpsistevaliku ikkagi paremaks tegema, see millegipärast ei lähe inimestele peale.

KARMEL: Nõudlikud külalised.

JANA: Raske teiega, jah.

Mõlemad muigavad. Jana toob kohvi ja suhkru.

JANA: Kahjuks koort pole, ma pole saanud mahti poodi minna.

KARMEL: Must sobib hästi.

Mõlemad istuvad.

KARMEL: Sa ei vastanud küsimusele.

JANA: Oi, millisele?

KARMEL: Kuidas sul läheb?

JANA: Tegusalt, tõiselt. Maalid on vaja valmis saada, nagu sa ise kõige paremini tead.

KARMEL: Ja kuidas sul läheb maalidega?

JANA: Lõpusirge paistab, mõned viimistlused veel ja natuke sättimist.

KARMEL: See on kunst, see ei saa kunagi valmis...

JANA: Jaa, aga tõesti. Mõned asjad on vaja paika saada. Aga lõpp paistab, viimaset täpid i-le ja siis on *perfecto*.

KARMEL: Vajad sa abi kuidagi?

JANA: Oh ei, mul on kõik kontrolli all.

KARMEL: Oled sa kindel? Jana, me teame teineteist juba kunstikoolist, ütle, kui sul on abi vaja –

JANA: Karmel, ma saan ise hakkama.

KARMEL: Ma mõtlesin, et uurin, et kuna ma olen nüüd kuraator ja... äkki see kuidagi mõjutab meie suhtlust...

JANA: Oh ei! Ma teadsin alati, et sa sobid seda kunstnikke kaost korraldama.

KARMEL: Jaa, aga sellega tulevad ka teatavad kohustused.

JANA: Ja sa olid ka meie kursusel kõige kohusetundlikum.

KARMEL: Uued kohustused ei ole alati mugavad. Eriti, kui ma sõbranna isikunäitust kureerin.

JANA: Aga meil on siiani ju hästi läinud, ei?

KARMEL: (*kõhkleb*) Jaa, kuigi sind on keeruline kätte saada.

JANA: (*põigeldes*) Aga näed, leida on jällegi kerge.

KARMEL: Nii et sul on kõik hästi?

JANA: Täiesti. Kuidas sul läheb?

KARMEL: Tegusalt. Jõulupidu vaja muuseumis korraldada, (*vihjates*) mõni näitus tahab varsti avamist...

JANA: Kõlab nagu sul korraldamist küll.

KARMEL: Seda on.

JANA: Siis on ju hea, et ma pildilt natuke kõrval olen, saad rahus toimetada.

KARMEL: Jana, ma küsin nüüd otse.

Jana justkui tardub. Ta ei vaata Karmelile otsa, vaid jälgib naist peegelduses.

KARMEL: Kas sa saad oma asjad valmis?

JANA: Ma ju ütlesin, et saan.

KARMEL: Tähtaeg oli reedel, Jana. Sa pidid maalid reedel galeriisse tooma.

Jana tõuseb, läheb eemale.

JANA: Kõik teavad, et kunstnikel läheb paar päeva kauem. Sellest ei ole ju midagi.

KARMEL: Paar päeva on möödas juba.

JANA: Sa saad need lõuendid.

KARMEL: Ma ei taha pahapärast ju, vaid et näitus saaks ilusasti üles ja avatud. Et meil oleks aega üllatusi vältida. Ja et sina saaksid palju kuulsust ja au, mille oled ära teeninud.

Jana läheb toetab ennast vastu kummutit. Ta on väsinud.

JANA: Avamiseni on ju kolm nädalat aega veel.

Jana jälgib Karmelit peeglist. Ta jälgib, kuidas Karmeli nägu läheb tuimaks ja kandiliseks, silmade ümber tekivad tumedad ringid. Suu muutub nõudlikuks.

KARMEL: *(moonutatult)* See aeg läheb kiiresti.

JANA: Ma saan hakkama.

KARMEL: *(veel rohkem moonutatult)* Mul on vaja teada, et sa tuled toime.

JANA: Ma ju ütlesin.

KARMEL: *(veel rohkem moonutatult)* Et sa võtad päriselt kokku ennast.

JANA: Ma ei veaks sind ju alt.

KARMEL: *(veel rohkem moonutatult)* Et see üritus ei oleks läbikukkumine. See on ju sinu isikunäitus, sinu nimi, sinu kunst.

JANA: *(järsult ümber pöörates)* Ma sain aru!

KARMEL: Sa ei pea ju vihastuma, ma ainult hea pärast. Ma pean ju vajadusel – tagant tõukama.

Jana vaatab Karmelit, hingab sügavalt sisse.

JANA: Muidugi, vabandust. Pinget on palju ja eks väsimus ka ründab.

Karmel noogutab, jälgib Janat kahtlustavalt.

KARMEL: Arusaadav. Oled saanud vahepeal ikka puhata ka?

JANA: Kui töö valmis, küll siis puhkan.

KARMEL: Jana, see ei käi nii, sa tead.

JANA: Ja sa tead, et ma olen alati nii toiminud.

KARMEL: Kahjuks jah. *(Piilub ateljee poole)* Kas ma võin piiluda?

JANA: *(paanikas)* Ei, pigem mitte.

KARMEL: *(meelitavalt)* Ainult natuke.

JANA: Mulle ei meeldi, kui poolikuid töid nähakse.

KARMEL: Sa ütlesid, et need on ju põhimõtteliselt valmis.

JANA: Jah, põhimõtteliselt. Aga mitte täiesti.

KARMEL: *(tõustes)* Ole nüüd, me oleme aastaid üksteise poolikuid töid näinud ja aidanud valmis teha.

JANA: Aga see oli ammu. Nüüd on teisiti.

KARMEL: Mis nüüd siis teisiti on?

JANA: Me oleme suured ja ei ela enam ühikas koos ja... ja...

KARMEL: Mis siis? Me pidasime ateljees veesõda. Sellest suuremaks ikka ei kasva ju.

JANA: Ja tegime kümne veini degusteerimisi.

KARMEL: Sellest vanemaks ka ei saa minna.

JANA: Olid ajad.

KARMEL: Ei kahetse midagi.

Mõlemad naeravad.

JANA: Vahel lausa kahju, et see aeg läbi on.

KARMEL: Saavad tulla uued ajad.

JANA: Uued lollused?

KARMEL: Paremad lollused. Nii et – näitad?

JANA: Äkki soovid hoopis veini? Vanade aegade mälestuseks?

KARMEL: Vanade aegade mälestuseks peaks just su ateljeesse siis ronima.

JANA: Las see ateljee täna jääda, ausalt –

KARMEL: Jana, mis sa varjad?

JANA: Ma ei varja midagi –

KARMEL: Ma tean sind ju. Ma saan aru, kui sa keerutad.

Karmel astub Janast mööda ateljee poolele. Ta jääb jahmunult seisma ja vaatab sealseid poolikuid, peaaegu alustamata töid. Jana seisab temast eemal.

KARMEL: Aga... need... (vaatab segaduses Jana poole) Ma ei saa aru.

Jana ei vasta.

KARMEL: Kus su valmis tööd on?

JANA: Need ongi.

KARMEL: Need ongi?

JANA: Need jah.

KARMEL: Need?

JANA: Jah.

KARMEL: Need pole isegi mitte ju poolikud.

JANA: Ma ju ütlesin – et vajavad veel viimistlust.

KARMEL: Kullake, need vajavad alles alustust!

JANA: Mul on peas kõik kontseptsioon olemas –

KARMEL: Peas olev on kasutu! Mul on vaja asju lõuendil, füüsiliselt.

JANA: Kui need mul peas poleks, siis ei saaks ka midagi sinna lõuendile, füüsiliselt.

KARMEL: Jana, see ei ole ainult sinu asi. Mina vastutan sinu näituse eest.

JANA: See on üks paljudest ju.

KARMEL: Jaa, aga mina tõin su sinna galeriisse, mina andsin sinu eest lubadusi.

JANA: Miks sa siis lubad teiste eest?

KARMEL: See on peaaegu et tänamatu!

JANA: Ma olen tänulik!

KARMEL: Minu maine ju ka kannatab nii.

JANA: Ma ei ole lihtsalt jaksanud, eks?

KARMEL: Aga miks sa ei räägi siis?

JANA: Sest ma ei jaksa!

KARMEL: Ma oleks saanud näituse edasi lükata, sulle rohkem aega anda.

JANA: Ja mis kasu sellest siis on?

KARMEL: Oleksid saanud enda eest hoolitseda.

JANA: Ja mis see muutnud oleks.

KARMEL: See muudab kõike.

JANA: Jah, kerge öelda.

Vaikus. Karmel jälgib Janat, kes tema pilku iga hinna eest väldib. Ebamugav.

KARMEL: Mis me teeme nüüd siis?

JANA: Ma ei tea.

KARMEL: Üritad valmis saada või ma üritan pidurit tõmmata?

Jana mõtleb hetke. Ta vaatab oma lõpetamata töid, siis vaatab enda peegeldust.

JANA: Ma üritan veel.

KARMEL: Kindel?

JANA: Jah.

Karmel on ebakindel, kuid ei vaidle vastu. Ta noogutab aeglaselt.

KARMEL: Saan sinu jaoks kuidagi olemas olla?
JANA: Ei.
KARMEL: Toon sulle midagi?
JANA: Ei, ma saan ise hakkama endaga.
KARMEL: Kui midagi on, siis sa kohe helistad, eks?
JANA: *(ükskõikselt)* Jah, ikka.
KARMEL: *(Hetke ebamugavat vaikust)* Ma hakkan siis minema.
JANA: Jah.
KARMEL: Ma sain... olukorrast pildi ette.
JANA: Vähemalt keegi.
KARMEL: *(ebamugavalt naljatades)* Ma ju pidin olema see, kes tervikut tajub. Või midagi sellist.
JANA: Imeline.
KARMEL: Jana?
JANA: Jah?
KARMEL: Kas ma peaks muretsema?
JANA: *(ennast kokku võttes)* Mul on kõik korras.
KARMEL: Päriselt?
JANA: Muidugi.
Mõlemad kaovad esikusse.

3. PILT

Jana tuleb tagasi tuppa ja sulgeb ukse. Ta vaatab diivanit, vaatab ateljee poole, vaatab kella, mis aegluubis tiksub. Siis istub ta diivanile, kuid just sel hetkel kahetseb ta seda otsust.

JANA: *(endamisi)* Ei, ma pean päriselt oma tööd ära lõpetama.

Ta tahab tõusta, aga korraga on käed ja jalad nii rasked, keeruline on ennast diivanilt püsti ajada. Ka pea on raske, see vajub diivani seljatoe vastu. Jana hingab sügavalt sisse ja välja.

JANA: Hingamisharjutused pidid aitama.

Jana proovib. Ta teeb ruuthingamist, väga püüdlilikult ja korrektselt. Pärast paari ringi vajub ta tüdinult diivanile külili.

JANA: See on totaalne jama.

Naine mõtleb hetke. Siis võtab ta laualt telefoni ja guugeldab.

JANA: *(trükkides)* Depressiooniga toimetulekuviisid. Nii. *(loeb)* „Hingamisharjutused“ Kena, proovitud, ei tööta. „Ärka ja mine magama õigel ajal“. Ei ole võimalik rakendada. „Lühike jalutuskäik“. Päriselt? Külmas ja pimedas jalutamine peaks mu meeleolu tõstma? Aga võibolla Emajõkke¹ jalutamine tõstakski? Aga see vist pole see eesmärk. *(ohkega)* Okei. „Sõbraga rääkimine“. Ei, teeb hullemaks. „Luba aidata“. Ei, ma pole mingi saamatu. „Vaheta riideid“. *(meenub äkki, kasvava ärevusega)* Ossa kurat, mul on vaja kleiti Aleksis jõulupeole. Ma ei suuda kõike korraga teha.

Jana tõuseb ja kõnnib mööda tuba edasi-tagasi. Ta justkui tahaks minna teise tuppa riideid otsima, kuid takistab ennast siis. Siis tahaks ta nagu minna uuesti tööd tegema, kuid ei jaksa. Ta maandub uuesti diivanil oma telefoni kõrval.

JANA: *(loeb edasi)* „Tee üks asi korraga“. Mõnitad mind või? „Tee midagi loomingulist“. Loomingulist? See ongi kogu probleem! „Õpi ütleva „ei““. Kus sa varem olid selle tarkusega? „Räägi terapeudiga“. Millal, kolme kuu pärast? „Välgi alkoholi“. Miks? See on ainus, mis päriselt aitaks. Vist. „Kuula head muusikat.“ Mis on hea muusika?

Jana mõtleb hetke, kuid otsib siis välja Youtube'i. Ta mõtleb hetke ja trükib siis sisse Norah Jones „Come Away With Me“. Mängima hakkab Telia reklaam, mis ütleb „veeda pühad ühenduses oma perega“.

JANA: Aitäh meelde tuletamast, äkki ma juba unustasin ära.

„Come Away With Me“ hakkab mängima. Jana kuulab seda, laulab alguses kaasa.

JANA: Ei, ei, ei. Mul on seda kleiti vaja, muidu ma ei saa kellegagi kaasa minna.

Jana paneb laulu kinni. Trükib sisse Coldplay „Fix you“. Kostub „When you try your best, but you don't succeed“.

JANA: Jeesus Kristus, miks, miks, miks? Miks on vaja? Aitab, läheme eesti muusika peale.

Jana lööb sisse Trad.Attack! Paneb mängima „Armasta mind“. Muusika valgub mööda ruumi laiali ja täidab selle iga prao. See kajab seintelt tagasi ja keerutab mööbli ümber. Hetkeks tundub, et see embab ka Janat. Jana istub, kuulab, ta pilk rändab peeglile, ta jälgib ennast sealt. Aega mööda muutub „armasta mind“ fraas

¹ Soovitav vahetada etenduse toimumiskoha kohaliku veekogu nimetuse vastu

nõudlikuks, klammerduvaks, raskeks. See muutub käsuks. Jana lööb muusika kinni. Ta ei ütle ühtegi sõna. Siis kirjutab ta otsingusse Anne Veski ja valib „Jätke võtmed väljapoole“. Lugu hakkab mängima. Jana kuulab hetke.

JANA: Sellega ma suudan elada.

Jana läheb ateljeesse ja üritab seal töötada. Ta võtab pintsli kätte, vaatab ühte maali, siis vaatab teist. Avab värvipudeli, otsib paleti. Siis istub maali juurde maha ja vaatab seda. Midagi ei juhtu. Ta võtab pintsli ja paneb selle lõuendi kohale. Ta pingutab, kuid ikka ei midagi. Lõpuks viskab ta pintsli käest.

JANA: See on täiesti kasutu. Ma ei suuda. Ma ei saa. Ma olen totaalselt kasutu. (*mõtleb hetke*) Proovime siis kleidiga.

Jana tuleb ateljeest välja ja kaob korraks magamistuppa. Hetke pärast tuleb ta sealt tagasi sületäie kleitidega, mille viskab diivanile. Ta vaatab riidekuhja.

JANA: Siin peab ju midagi olema.

Jana tuhlab riietes. Võtab sealt ühe kleidi välja. Ta asetab selle endale ette ja vaatab ennast peeglist.

JANA: Liiga lühike.

Kleit lendab põrandale. Jana võtab järgmise, paneb selle endale ette ja vaatab ennast uuesti peeglist. Ta näeb enda peegeldust ja tal on ebamugav.

JANA: Nüüd ma olen paks.

Kleit lendab põrandale. Võetakse järgmine. Peegelpilt tundub justkui noomivat seda, mida ta näeb.

JANA: Faking täispuhutud roosa pörsas.

Järgmine. Ja peegel tundub muutuvat õelaks.

JANA: Rõve kloun.

Järgmine. Janale tundub, et ta moondub peegelpildis veel rohkem. Tal on vastik.

JANA: Ma olen nagu mingi kuradi räsitud tuvi.

Jana vaatab oma peegeldust.

JANA: Vaata ennast. Sa oled lihtsalt vastik. Süda läheb pahaks. Kellele sind vastikut prussakat vaja, sa oled rõve. Rõve, ma ütlen.

Jana võtab kleidi, raputab seda, kägardab seda ja rebib selle kogemata puruks. Ta ehmatab sellest, kuid ka viha enda vastu kasvab. Ta vaatab peeglit ja ennast sealt, kisub enda juukseid ning suures vihas viskab siis kleidi üle peegli. Hetkeks on rahu. Siis hakkavad pisarad üle Jana põskede voolama. Ta vajub põrandale istuma ja nutab.

4. PILT

Kell tiksub. Raske öelda, kaua Jana seal on. Küllap möödub paar päeva. Ühel hetkel teeb ukse lahti Aleks. Ta on hea tujus ja põnevil. Kõige rohkem tõmbab aga tähelepanu, et ta on pealaest jalatallani rietatud Pähklipurejaks. Tal on näpu otsas isegi massiivne mask, mis endale pähe tõmmata, kuid millega ilmselt on keeruline hingata või süüa.

ALEKS: (elevil) Oled valmis minema?

Jääb seisma keset kaost, mis Jana elutoas valitseb.

ALEKS: Mis siin juhtunud on?

JANA: Mul pole midagi selga panna.

Aleks võtab maast esimese ettejuhtuva kleidi. Vaatab seda.

ALEKS: Sõna otseses mõttes võiksid ükskõik mille siit selga panna ja see juba sobiks.

Jana vaatab Aleksi kostüümi.

JANA: Sinu Broadway etteaste kõrvale?

ALEKS: Ah, see on vana. Üks sõber teatrist laenas.

JANA: Muidugi. Teatrist. Miks sa siis oma kapist ei võtnud?

ALEKS: Mul ei ole Pähklipureja kostüümi kodus.

JANA: Ja mul ei ole kuradi suhkruvatihaldja kleiti kapis.

ALEKS: Ega see ei pea –

JANA: Mitte miski ei pea, aga ikka me ootame, et naine tipstips hõljub oma ilusas kleidis ja haldjatolmus kohale, on endale sada lokki pähe keeranud ja huuled punaseks võõbanud. Aga tegelikult pole vaja. Aga tegelikult ikka on.

ALEKS: Kullake, nüüd sa reageerid küll natuke üle.

Aleks paneb oma suure maski diivanile ning läheb Jana kõrvale.

ALEKS: Keegi ei oota, et sa haldjatolmus kohale tuled. Lihtsalt tule, ole meiega.

Aleks üritab Janat emmata, kuid naine rabeleb tema embusest välja ja läheb eemale.

ALEKS: Jana, ma aitan sind. Me saame koos kõik korda. Kui vaja, keeran sulle kas või ise need sada lokki pähe.

JANA: Mulle ei meeldi lokid.

ALEKS: Siis ei keera lokke.

Jana vaikib.

ALEKS: Mis sa arvad, kui teeme nii. Sina lähed käid mõnusalt ühe kuuma duši alt läbi, mina panen siin niikaua asjad valmis. Sul ei jää muud midagi üle, kui kleidi sisse hüpata ja tõlda istuda.

Jana vaatab kõhklevalt Aleksit, kuid tõuseb siis ja läheb magamistuppa. Aleks vaatab kleite maas. Ta korjab nad üles, võtab ka peegli pealt kleidi ära, vaatab ühte, vaatab teist, valib siis ühe välja ja paneb diivanile. Ülejäänud kuhjab ta diivani teise otsa. Siis läheb ta ja toob teisest toast kingad, mille usub sinna juurde sobivat. Lõpuks toob ta ka mingeid ehteid, kaasa arvatud plastikust tiaara.

Jana tuleb rätikusse mähituna tagasi elutuppa. Ta vaatab talle valmis pandud kostüümi.

JANA: Ma pean selle selga panema?

ALEKS: Jaa ja sa oled selles imekena.

Jana ei vasta midagi. Aleks võtab kleidi ja Jana hakkab riietuma. Ta laseb rätikul kukkuda ja hakkab kleiti pugema, mida Aleks käes hoiab, kui näeb oma peegelpilti. Talle tundub, et ta on seal peegelpildis veel paksem ja koledam kui enne. Naine viivitab hetke, kortsutab kulmu, kuid jätkab siis enda riietamisega.

ALEKS: No näed, sa oled nagu väike nukuke!

JANA: Ma tunnen ennast rohkem nagu mingi kaltsuvaip.

ALEKS: Ole nüüd, sa tead ise ka, et see pole tõsi. Tule nüüd, hakkame minema.

Aleks hakkab ukse poole kiirustama, kuid Jana läheb istub diivanile.

ALEKS: Mis nüüd?

JANA: Ma pean hetkeks istuma. Ma väsisin ära.

ALEKS: Millest?

JANA: Ma ei tea.

Aleks istub Jana kõrvale. Ta üritab olla kannatlik, kuid ei suuda. Ta jälgib kella ja niheleb.

ALEKS: Tahad ma teen sulle teed või midagi?

JANA: Ei, ei soovi.

ALEKS: Me igatahes peaks minema hakkama.

JANA: Mine ilma minuta.

ALEKS: Mis mõttes ilma sinuta? Nad ootavad ju meid mõlemaid.

JANA: Ma saan aru, kuid sellest ei tule midagi välja.

ALEKS: Millest? Sa oled riides, tõuse püsti ja hakkame minema, jumala eest.

Jana viskab kingad jalast ja tõmbab ennast diivanil kerra.

ALEKS: *(kannatamatult, pahuralt)* Ma ei mõista, Jana. Või ma saan aru, et sul on raske, aga nii ei saa see jätkuda. Sa oled lihtsalt kõige osas nii apaatne.

JANA: Ma ei saa sinna midagi teha.

ALEKS: Ma olen lubanud kõigile, et me tuleme koos.

JANA: Ütle neile, et ma ei saanud tulla.

ALEKS: Jälle! Sa ei saa meid kõiki alt vedada.

JANA: Ma ei tahagi kedagi alt vedada.

ALEKS: Siis läheme kohale, sa ei pea ju kuskile esinema minema.

JANA: Mul tõesti ei ole jõudu.

ALEKS: Ma ei taha sind jälle välja vabandada, miks sind ei ole. Ma ei taha. Ma ei jaksa enam.

JANA: Mul on kahju.

ALEKS: Sul on alati kahju!

JANA: Ma ei jaksa siit diivanilt tõusta.

ALEKS: Nii ei saa ju elada, Jana. Kõik on sinu jaoks liiga palju. Kõndimist on liiga palju, seismist on liiga palju, rääkimist on liiga palju. Hingamist on liiga palju. Iga kord, kui me midagi plaanime, lõppeb see sellega, et sa istud diivanil ja ütled, et sul pole jõudu. Ja mina pean jälle kõigile otsa vaatama ja head nägu tegema.

Jana on liikumatu.

JANA: Mul on tunne, et mu käed on nagu sangpommid ja iga kord kui ma ennast liigutan, siis keegi lisab sinna raskust juurde. Või mu jalad oleks nagu mudas kinni ja ma pean neid sikutama, et mõnigi samm teha. Või mu pea on nagu mingis udupilves. Mu mõtted on nagu teod, mis ehk ülehomme jõuavad kohale. Kuidas ma nii tulen, ütle mulle, et kuidas?

Jana hakkab vappuma. Aleks läheb tagasi tema kõrvale.

ALEKS: Me peame püüdma. See ei ole ka normaalne ja kindlasti mitte tervislik, et sa päevad läbi siin üksi konutad ja mõtled ainult sellest, kui raske sul on.

JANA: Ma ju püüan.

ALEKS: On vaja veel rohkem püüda.

JANA: Sa tahad minult võimatut.

ALEKS: Sa vajad abi.

JANA: Jälle see jutt!

ALEKS: Ma ei jaksa lõputult oodata, kuni sa jaksad ühel hetkel diivanilt tõusta.

JANA: Mitte miski ei aita.

ALEKS: Vale, midagi saab teha.

JANA: Jah, elu lõpuni olla tablakate peal.

ALEKS: See on parem kui see seisund, mis sul praegu on!

JANA: Sina ei pea neid neelama! Sina ei pea taluma seda tuimust või veelgi hullem, seda, kui miski ei muutu ja kõik on ühtlaselt halb.

Aleks tõuseb ja kõnnib mööda tuba edasi-tagasi, kuni jääb peegli ette seisma. Jana vaatab teda.

JANA: Ma olen haige, kas sa saad aru. Mina olengi see haigus ihu ja hingega, miski ei muutu.

ALEKS: Sa ei mõtle selgelt.

JANA: Jaa! Sest ma olen hull!

ALEKS: See on see, mis sa endale korrutad.

JANA: Sest see on tõsi.

Jana vaatab Aleksit ning talle tundub, et selles valguses kaovad mehe näojooned varjudesse. Ta ei näe enam, mis ilme Aleksil on. Ta ei ole kindel, kas mees tegelikult räägib temaga.

ALEKS: *(moonutatult)* See on vale.

Jana ei vasta.

ALEKS: *(moonutatult)* Sa saad teha küll asju enda jaoks, aga sa ei tee neid.

Jana ei vasta ikka.

ALEKS: *(moonutatult)* Sa ei pinguta piisavalt. Sa nagu ei tahagi, et sul parem oleks. Sa oled enda vastu halb, saamatu, sa ju vihkad ennast.

Aleks jookseb tagasi Jana juurde.

ALEKS: Palun, kallid, tule minuga kaasa. Ma tassin su süles autosse kui vaja.

JANA: *(nuttes)* Ei, ma ei tule.

Aleks tõuseb, löödult.

ALEKS: Ma ei ole kindel, et ma jaksan enam nii.

Jana võpatab. Ta vaatab Aleksile jahmunult otsa. Aleks hakkab minema.

JANA: (ennast kokku võttes) Ehk sa... tahaksid... jääda? Minuga... diivanile?

Aleks jääb seisma. Ta mõtleb, vaatab Janat ja naise kõrval olevat Pähklipureja maski.

ALEKS: Ma olen lubanud minna.

Aleks võtab diivanilt oma maski ja läheb uksest välja. Ta jääb sekundiks kõhklema, vaatab veel Jana poole, kuid lahkub siis. Jana jääb üksi.

5. PILT

Kui uks on sulgunud, tõuseb Jana diivanilt ja kisub enda küljest ära kõik ehted ja loobib need maha nagu need põletaksid teda. Ta hingab raskelt, ta on endast väljas. Hetkeks jookseb ta telefoni juurde, võtab selle juba kätte, kuid loobub sellest siis. Selle asemel võtab ta esikust mantli, tõmbab selle endale peale, seejärel paneb jalga kingad, mille Aleks oli talle välja valinud. Ning jookseb toast välja.

Väljas on juba pime. Jana kõnnib kiirelt, kuid sihitult. Ühe poe juures jääb ta seisma. Ta astub sisse ja kui ta sealt mõni minut hiljem väljub, on tal käes pudel veini. Ta avab selle juba tänaval ja joob hooga. Siis hakkab ta kõndima, kuid komistab. Ta jääb püsti.

Jana ponnistusi näeb eemalt paar lõbusas meeleolus noormeest.

ESIMENE: Tibuke, kiiret pole.

TEINE: Me võime seltsi pakkuda.

ESIMENE: Meil ka pidu algamas –

TEINE: Käib juba.

Mehed naeravad. Jana ehmatab. Ta viskab neile kiire pilgu ning hakkab siis kiiresti liikuma.

TEINE: Ole nüüd!

ESIMENE: Me oleme toredad!

TEINE: Kuule, ilus tips, kus jooksed nüüd!

Jana jookseb, kuni naer jääb ta selja taha ja ta näeb enda ees lillepoodi. See on veel avatud. Ta peidab veinipudeli hõlmataskusse ning astub sisse ja kui ta sealt uuesti väljub, on tal käes suur

sülem roose. Ta kõnnib nendega, kuni näeb tee ääres pinki. Ta istub sellele, paneb roosid enda kõrvale ühele poole ja veinipudeli teisele. Hetkeks tõstab ta pea ja vaatab, kuidas valged lumehelbed talle peale langevad. Tal on külm, aga ta ei hooli sellest. Ta tunneb, kuidas pisarad, talle silmi tikuvad, kuid ta hoiab neid jõuga tagasi. Teda märkab mööduv võõras naine.

VÕÕRAS: Kas kõik on korras? Kas sa nutad?

Jana vaatab ehmatusena võõrale otsa. Kiirelt naeratades.

JANA: Kõik on korras.

VÕÕRAS: Aga sa nutad ju.

JANA: Jah, aga... kõik on korras. Ausalt.

Võõras on kahtlev, ta tahaks nagu edasi liikuda, aga ei julge.

VÕÕRAS: Kas ma kutsun kellegi? Helistan?

JANA: Ei, ei ole tarvis.

VÕÕRAS: Jõulude ajal ei peaks keegi niimoodi üksi olema.

JANA: Jah. *(Osutab kiirelt lilledele)* Ei olegi, ma kohe lähen edasi.

VÕÕRAS: Nojah... Ilusaid pühi.

JANA: Ilusaid pühi.

Võõras lahkub. Jana istub veel hetke, kuid tõuseb siis ka, võtab oma pudeli ja lilled ja veab ennast koju. Kodu uksest sisse astudes laseb Jana mantlil suvaliselt maha kukkuda, viskab kingad sinna juurde. Lilled viskab lauale. Ta võtab sõõmu veel pudelist. Siis paneb ta muusika mängima ja tantsib kaasa, kuid tüdineb sellest peagi. Ta vajub uuesti diivanile, vaatab lilli.

JANA: *(endamisi)* See on ju ilus vabandus. Kellele ei meeldiks siis lilli saada. *(harjutades)* Aleks, mul on väga kahju, et sind alt vedasin. Ma olen kord juba selline igavene mõttetu jobu, aga ma saan sellest ise ka aru. Ja mul on kahju. Selle jaoks – kõik need roosid. *(mõtlikult)* Aga äkki ta ei tahagi lilli? Äkki ma peaks süüa tegema? Aga ta ei tule ju täna niikuinii. Ega ma ise ka ei oleks enda juurde jäänud pühasid veetma. Enda juurde... sellise juurde...

Jana jääb silmitsema enda peegelpilti.

JANA: Pettumus.

Jana puurib enda peegeldust.

JANA: Keegi ei peaks jõulude ajal üksi olema.

Jana hakkab nutma.

JANA: Reetur.

Siis võtab ta telefoni ja helistab.

ALEKS: *(telefonis) Jana?*

JANA: Anna andeks. Sa oled paremat väärt.

ALEKS: Jana?

Jana paneb telefoni ära. Kell tiksub.

6. PILT

Kell tiksub. Aeg läheb mööda, Jana on liikumatu. Roosid on vajunud longu, nad ei saanudki vette. Uks avaneb ja sisse astub Aleks. Ta jääb vaikides kogu pilti vaatama. Jana ei reageeri. Aleks läheb vaikides ja istub Jana kõrvale. Ta tundub väsinud.

ALEKS: Ilusad roosid.

JANA: Ma ostsin need sulle.

ALEKS: Mulle?

JANA: Jaa, et vabandust paluda.

ALEKS: Miski ütleb mulle, et nad tahaksid vett ka saada.

JANA: Eks see tõe hääl ole.

Aleks tõuseb, võtab roosid ja läheb kööki, et need vette panna.

ALEKS: Kas ma keedan vett?

JANA: Eks ta mõistlik ole.

Aleks paneb vee keema. Lõikab roosi otsi. Jana ajab ennast diivanilt püsti.

JANA: Sa oled liiga hea minu jaoks.

ALEKS: Ma ei ole kindel, et see on sinu otsustada.

JANA: Ja ometi, seda ma teen.

ALEKS: Ma ikka teadsin, et iga inimene peab ise otsustama, mis talle hea on.

JANA: Ainult need, kes seda päriselt oskavad.

ALEKS: Ja mina ei oska?

JANA: Nagu ma ütlesin, sa oled liiga hea selleks.

ALEKS: Naljakas probleem. Liiga hea olemine.

JANA: Aga sama tüütu, nagu kõik teised probleemid.

ALEKS: Aga sa ise?

JANA: Mida mina?

ALEKS: Kas sina oskad hinnata, mis sulle hea on?

Jana vaikib.

JANA: Küllap mitte.

ALEKS: Ja kuidas sa siis saad kindel olla, et sa tead, mis teistele on hea?

JANA: Teiste osas on kergem targutada.

ALEKS: Ehk peaks esmalt hakkama enda osas targutama?

JANA: Oleks see nii lihtne.

ALEKS: Oleks, kui sa kuskilt alustaksid.

JANA: Jälle see vana jutt.

ALEKS: Sa oled ju nõus, et nii ei saa see kõik edasi minna.

Jana muutub ebalevaks. Juba harjumuspäraselt otsib ta tuge peeglit.

JANA: Sa ütled jälle, et ma teen kõike valesti.

ALEKS: *(moonutatult)* Ma ütlen, et see mis praegu toimub, on ebanormaalne.

JANA: Ehk mina olen ebanormaalne.

ALEKS: *(moonutatult)* Vaata mulle otsa, Jana.

Jana võitleb iseendaga. Ta kardab Aleksile otsa vaadata, kuid teeb seda lõpuks siiski.

ALEKS: *(hoolivalt, kaastundlikult)* Palun mõista, et sa ei ole ebanormaalne ega hull ega vastik. See on haigus. Aga nii ei saa see enam jätkuda. Sa pead õppima enda eest päriselt hoolitsema.

JANA: Ja kui ma seda ei suuda?

ALEKS: Siis ei suuda ka mina enam.

Vaikus.

JANA: Ma räägin, sa oledki liiga hea minu jaoks.

ALEKS: Sa kõlad, nagu sa jätaks mu maha.

JANA: Sina samuti.

Vaikus.

ALEKS: Ma tahan, et sa läheksid teraapiasse. Ja võtaksid oma ravimeid korralikult.

JANA: Või...?

ALEKS: Või siin on lõpp.

JANA: Selge.

Aleks paneb roosid vaasiga lauale.

ALEKS: Neil hakkab nüüd parem. Nad vajasid lihtsalt, et keegi hoolitseks nende eest. *(hetke vaikus)* Ma olen nii palju proovinud, Jana. Nii palju. Ja nii palju sulle vabandusi leidnud. Kas sa mõistad seda?

JANA: *(ignoreerides teist poolt)* Küll on lihtne, kui keegi hoolitseb su eest.

ALEKS: Jana, ma hoolitseks su eest, kui sa laseksid. Aga sa ei lase. Sa tead ise ka seda.

JANA: Roosil on ka okkad.

ALEKS: Aga see ei muuda lõpuks midagi, kui sa iseendaga tööd ei tee. Roos peab ka ise vett tahtma.

Aleks ootab, kuid Jana poolt ei tule vastust.

ALEKS: Ma järeldan, et see on siis sinu otsus.

JANA: Ma tahaks, et ma suudaks midagi muuta.

ALEKS: See võiks olla algus. Palun, Jana, palun. Anna võimalus meile.

JANA: Mul on kahju.

ALEKS: Siis nii on.

Aleks tõuseb.

ALEKS: Palun vaheta roosidel vett.

Jana ei vasta. Aleks hakkab aeglaselt ära minema.

JANA: Mis sa neile ütlesid?

Aleks peatub.

ALEKS: Et sul on näitus tulemas ja tööd on ootamatult palju. Jälle.

JANA: Ja mis nad ütlesid?

ALEKS: Soovisid palju edu sulle. Ja palusid sind kallistada.

JANA: See on armas neist.

ALEKS: Jah. Neile valetamine polnud seda.

JANA: Mul on kahju.

ALEKS: Jah. Mul ka.

Aleks kõhkleb hetke ja tahaks justkui veel midagi öelda, aga lahkub hoopis kiiresti. Jana on taas üks.

7. PILT

Jana tõuseb hetkel, kui kuuleb Aleksi selja taga ust sulgumast. Ta läheb akna juurde, et tema lahkumist salaja jälgida. Siis läheb ta oma kummuti juurde, otsib sealt välja oma tabletid. Ta vaatab neid pikalt, ise samal ajal nuttes. Siis läheb ta laua juurde, kallab need purgist kõik välja. Ta vaatab neid, kuid ei puutu.

Siis pöördub ta peegli poole, vaatab seda.

JANA: *(etteheitvalt)* Sa saavutasidki selle. Oled rahul nüüd?

Vaikus. Jana läheb peegli juurde ja peksab pead vastu peeglit.

JANA: Sind peeti andekaks. Said auhindu. Petis! Vead kõiki alt. Nad vihkavad sind.

Jana lükkab kummuti pealt kõik auhinnad ja raamatud põrandale.

JANA: Saamatu! Su jõledus – voolab sinust! Sitanikerdis!

Jana läheb ja viskab kõik riided diivani pealt põrandale maha.

JANA: *(viihaseht)* Väärakas! Raiskad teiste õhku, sa kuradi... saamatu... värdjas

Jana tuigub kööki. Vaatab seal ringi. Võtab enda kätte kööginoa.

JANA: *(raevunult)* Sa oled vastik mädapunn. Sind peaks lõmastama.

Vaatab nuga, kuid lööb selle siis hoopis kapiseina sisse. Ta nutab jõuetusest. Siis lööb rusikatega ennast, peksab pead vastu seinat. Seejärel tuigub Jana ateljeesse.

Ta hävitab.

Lõhub.

Rebib.

Ta tööd jäävad kaosesse.

Siis tuleb ta tagasi elutuppa.

JANA: Sind armastati. Sa ei andnud midagi vastu. Parasiit, sitane parasiit. Sa ei vääri armastust.

Jana tõstab käe, et lüüa laualt maha vaas roosidega.

Kuid ta käsi pidurdub.

Ta pilk kivistub roosidele.

Kell tiksub aegluubis.

Jana tardub.

Pimedus.

Esimese vaatuse lõpp.

II VAATUS ehk maania

8. PILT

Kostub kella tiksumist, algul aegluubis, kuid see kogub hoogu, kuni põrutab täiskiirusel. Tuba on segamini nii, nagu eelnevalt jäi. Hetke on vaikust, siis tuleb tuppa Jana. Ta on värvikirevalt ja ehk kaootiliselt, kuid mugavalt riides. Ta paneb mängima C+C Music Factory "Gonna Make You Sweat (Everybody Dance Now)" ning tantsib mööda tuba ringi, vahel koomiliselt, aga kuna ta on üksi, siis teda ei huvita. Ühel hetkel jääb ta peegli ees seisma. Ta märkab kleiti seal ja otsustab selle oma praeguste riiete peale tõmmata. See, et kleit rebenenud on, teda ei häiri. Jana vaatab ennast peeglist. Seekord on ta pilk imetlev ja heakskiitev. Siis kõnnib ta muusika rütmis üle oma elutoa nagu moelaval, demonstreerides oma catwalki oskuseid. Ja siis ta jätkab tantsimist nii nagu keegi ei näeks teda, nagu peabki, eks.

Esikust kostub sahinat, siis astub tuppa Aleks. Ta jääb üllatunult Janat vaatama. Jana ei märka teda kohe.

ALEKS: Tere sulle ka.

JANA: *(üllatunult, rõõmsalt)* Aleks!

ALEKS: Ma küsiks, kuidas sul läheb, aga vist vastus on ilmselge. Ma tulin –

JANA: *(rõõmsalt, flirtivalt)* Kas sa tahad ka tantsida?

ALEKS: Mida?

JANA: Tantsida. Väga tore on.

ALEKS: Ma näen. Sul on vist parem.

JANA: Jaa, märgatavalt.

ALEKS: See on tore.

JANA: Sinust ei ole pikalt kuulda olnud.

ALEKS: Jah...

JANA: Kuidas sul läheb?

ALEKS: Ma olen palju mõelnud.

JANA: Mõtlemine on üks põnev tegevus.

ALEKS: Kindlasti.

JANA: Ma mõtlesin, et ma peaks kogu oma näituse kontseptsiooni ümber tegema.

ALEKS: Kas see ei ole sul mingi nädala-paari pärast?

JANA: Mis siis?

ALEKS: See on ju kohe.

JANA: Aega on! Ma juba alustasin ka uue ideega. Tahad teada, mis see on?

Aleks avab juba suu, et vastata, kuid Jana ei kuula tema vastust ära.

JANA: „Katkestatud aja kuldne ajastu“.

ALEKS: See kõlab intrigeerivalt.

JANA: Kujuta ette näitust, kus sa koged, et oled väljaspool aega või et sa saad aega manipuleerida! Kõik on sinu kontrolli all, sa oled jumal, pillud välgunooli sinna kuhu ise tahad! Ja see kõik on kastetud kuldse ajastu värvidesse ja särasse ja kullapurusse.

ALEKS: Kõlab väga võimsalt.

JANA: Ma tean! Ja ma tahan kasutada päris kellasid ja peeglid aitavad luua illusioone. Mõtle, äkki külastajad ise võiksid ka peegleid lõhkuda ja panustada illusioonidesse.

ALEKS: Kas lõhutud peeglid pigem ei tekita killustumise tunnet? Ja üleüldse, kas lõhutud peegel ei tähendanud mitte –

JANA: Ole nüüd! Natuke positiivsust ka! Kõik oleneb sellest, kuidas vaadata. Ja ma olen mõelnud, et see võiks olla selline suur kast keset näitusesaali, kuhu inimesed saavad sisse minna ja siis seal ripuvad väikesed haamrid – ohh, need võiksid olla välgunoolte kujuga – ja siis neid saab kasutada, et peegleid lõhkuda ja peegleid saab seintele paigutada. On ju geniaalne!

ALEKS: Ja mis Karmel sellest arvab?

JANA: Ta ei tea seda veel.

ALEKS: Ei teagi?

JANA: Aga ta kindlasti jumaldab seda ideed!

ALEKS: Sa peaks temaga enne rääkima, kui sa midagi muudad. Turundus ja reklaam, tead küll, on juba tehtud ja –

Sel hetkel kostub uksekell. Jana hüppab üle diivani esikusse, kostab väike kiire jutukõmin ja siis tuleb naine tagasi suure kastiga.

JANA: Lõpuks kohal!

ALEKS: Mis see on?

JANA: Ma tellisin eile kunstitarbeid.

ALEKS: Palju sa neid tellisid?

JANA: Ma ei tea, ma päris järke ei pidanud.

Jana paneb kasti keset tuba maha. Ta avab selle, viskab arve sealt pealt eemale, mille Aleks üles korjab. Jana hakkab asju välja laduma. Sealt tulevad välja esmalt akrüülvärvid, siis õlivärvid, siis metallvärvid, siis hüglaslikud pintsliid, siis väga väikesed pintsliid.

ALEKS: Milleks sulle metallvärvid?

JANA: Ma tahan hakata metallist kellasid näituse jaoks värvima. Igas värvis, kõik värvid, ka need, mida veel olemas pole.

ALEKS: See võib keeruline olla.

JANA: Ära ole nüüd pessimist.

ALEKS: Mina ei ole pessimist!

JANA: Siis natuke rohkem lootust ja rõõmsam nägu!

Jana tuleb, kõditab Aleksi suunurkasid ja hüppab siis tagasi oma kasti juurde. Ta võtab välja epoksiidvaigu ja siis suures koguses savi.

ALEKS: Jana, sa pole kunagi vaiku ega savi kasutanud.

JANA: Vale, ülikoolis kasutasin.

ALEKS: Sa vihkasid keraamikat.

JANA: Aga on aeg anda sellele uus võimalus.

ALEKS: Me tegime peo, kus sa kõik oma keraamilised tööd pärast eksamit puruks viskasid.

JANA: Kuule, sellest saaks ka näituse teha – kus keraamikat puruks visata ja siis kildudest midagi teha. „Taassünd“ oleks näituse nimi. Imeline! Kui hea, et ma savi ostsin.

Aleks lõpuks süveneb arvesse.

ALEKS: Sa maksid 1260 eurot selle kõige eest?

JANA: Kas tõesti läks nii palju?

Kostab uus uksekell.

JANA: Oi, oi, mis see nüüd küll võiks olla?

Jana kaob uuesti esikusse ja tuleb uue kastiga tagasi.

ALEKS: Mis seal on?

JANA: Mõned kangad.

Jana teeb kasti lahti ja hakkab kangaid välja laduma.

ALEKS: Miks sul kangaid vaja on?

JANA: Äkki läheb vaja näituse jaoks.

ALEKS: Sa oled kunstnik, ma tuletan meelde. Ja mitte moe oma.

JANA: Ma tahan piire ületada!

ALEKS: Seda sa teed juba hoogsalt. Aga Jana, ma tahtsin –

Kõlab uus uksekell.

ALEKS: Ma juba kardan küsida, mis see on.

Jana läheb järgmisele pakile järgi. Seal tuleb välja liiv ja pisikesed ventilaatorid.

JANA: Nii põnev!

ALEKS: Jumala eest, milleks sul seda vaja on?

JANA: Ventilaatoritega panen kõik liikuma.

Jana võtab maast kanga, paneb ventilaatori sinna taha ja demonstreerib.

ALEKS: Ventilaator on vaja vist ka seinä panna.

JANA: Pärast.

ALEKS: Ma loodan, et sa tead, mis sa teed.

JANA: Muidugi! Sa tulidki muidu õigel hetkel.

ALEKS: Mille jaoks?

Jana otsib kastides, leiab viimasena tulnud kastist haamri. Võtab selle välja.

JANA: Ma otsustasin selle peegli ära lõhkuda ja oma näitusel kasutada.

Jana võtab juba hoogu, et minna peegli kallale, kuid Aleks takistab teda jahmunult.

ALEKS: Jana, oota nüüd korra.

JANA: Mis on?

ALEKS: Ehk leiad mõne teise peegli?

JANA: Õige, ma peaks neid niikuinii juurde tellima.

ALEKS: Kas just seda, aga... oled sa kindel, et sul on kõik hästi?

JANA: Ma pole ennast enam ammu nii hästi tundnud. Ja nii loomingulisena. Kõik on võimalik.

ALEKS: Ära üle pinguta.

JANA: Ära muretse mu pärast, ausalt.

ALEKS: Sa oled enne ka seda öelnud. Sa tead küll.

JANA: Jaa, aga seekord on teisiti.

ALEKS: Ja mis asi täpsemalt?

JANA: Mul on hea olla.

ALEKS: Seda on enne ka olnud.

JANA: Ja ma ei tee utoopilisi asju.

ALEKS: *(vaatab kaste)* Kindel?

JANA: Ole nüüd, ma ei ole asutanud ju oma koju seekord loomade varjupaika ega kandideerinud orkestrisse trompetit mängima...

ALEKS: ... kui sa ei oska trompetit mängida...

JANA: Just.

ALEKS: Need ei peaks olema mõõdupuud.

JANA: Aga on. Praegu mul on lihtsalt energiat, et teha uut kunsti. Ja sa ei saa sellele vastu vaielda, et alguses on igasugust uut kunsti vaadatud sama pilguga nagu sina mind vaatad. Jabur ja enneolematu ja hull.

ALEKS: Ma tean. Lihtsalt, ole ettevaatlik.

JANA: Olen. Ma tellisin isegi kindad endale, et ohutult tööd teha.

Jana näitab kindaid.

ALEKS: Hea küll, hea küll. Ma võtan nüüd enda asjad ja ei hoia sind kauem kinni.

JANA: Enda asjad?

ALEKS: Jah, need, mis mul on siia jäänud.

JANA: Aga miks?

ALEKS: Me ju rääkisime. Meie suhe ei saa nii jätkuda.

JANA: Aga, mul on ju parem!

ALEKS: Ma... ei usu, et see on praegu piisav. See peab olema püsiv, see ei saa olla ajutine nähtus.

JANA: Aga, me võiks uuesti proovida. Nüüd on teisiti. Usu, kõik on võimalik. Mina usun seda!

ALEKS: Aeg näitab.

JANA: Ma tahaksin veel proovida. Ma ei taha, et sa mu elust veel ära kaod.

ALEKS: Mina ka, Jana, väga.

JANA: Aga miks sa siis teed praegu nii?

ALEKS: Sest mul ei ole kindlust. Sina ei ole kindel ja sa ei saa mulle anda lubadusi. Sa tead seda ise ka.

JANA: Saan, ma saan kõigega hakkama, ma tean seda.

ALEKS: Ja see on ka meil varasemalt probleem olnud. Mäletad, kui lubasid mul aidata korterit sisustada ja siis kadusid hoopiski kaheks kuuks reisile. Lõuna-Ameerikasse. Üksi.

JANA: Lennupiletid olid odavad.

ALEKS: Sa oleks võinud mulle vähemalt öelda.

JANA: Jaa, aga see oli nüüd juba tükk aega tagasi! Ma olen nüüd vanem ja targem.

ALEKS: Kas sa ravimeid hakkasid võtma?

Jana vaikib, ei vaata Aleksile otsa. Aleks noogutab ja läheb kummuti juurde, kust hakkab omi asju otsima. Jana kallab kasti tühjaks, kust tuleb veel esile igasugu jaburusi. Aleks näeb neid, kuid otsustab mitte kommenteerida. Kummutist leiab Aleks brošüüri roomajate pidamisest.

ALEKS: *(loeb)* Maod kui kõige paremad kaaslased?

JANA: *(põnevil)* Mul tuli mõte võtta endale lemmikloomaks madu. Ma tahaksin sellist kollast ja peenikest, ma nende nimesid ei tea. Tegelikult oleks tahtnud minikrokodilli, aga tuleb välja, et neid ei olegi nii lihtne leida.

ALEKS: Mida?

JANA: Minikrokodill.

ALEKS: Sa teed nalja.

JANA: Neil on nii nunnud pisikesed hambad ja käpakesed – kas neil on käpad? Kuidas sa nimetad roomajate jalgasid?

ALEKS: Miks sa ei võiks loomapidamist hamstriga alustada, nagu normaalsed inimesed?

JANA: Sest ma ei ole normaalne!

ALEKS: Mida oligi vaja tõestada.

Jana kallab kasti tühjaks. Ta annab selle Aleksile.

JANA: Käe otsas on asju keeruline tassida.

Aleks vaatab kasti ja võtab selle vaikides vastu. Ta paneb kasti mõned asjad kummutist, paar raamatut. Siis läheb magamistuppa ja võtab sealt veel mõned oma asjad. Jana vaatab teda vaikides.

ALEKS: Nüüd peaks vist kõik olema.

JANA: Kui ei ole, siis tead, kust kätte saada. Aleks?

ALEKS: Jah?

JANA: Kas sa näituse avamisele tuled?

Aleks kõhkleb.

ALEKS: Ausalt, ma ei tea.

Jana läheb tõstab mõned asjad põrandalt kummutile ja jääb Aleksit peegli kaudu silmitsema. Sealt ei tundu olukord üldse nii traagiline.

JANA: Sa oled igatahes väga oodatud.

ALEKS: *(moonutatult rõõmsalt)* Ma tänan.

JANA: *(meelitavalt)* Koht on hoitud ja soojas, peaaegu et polsterdatud.

ALEKS: *(moonutatult)* See on armas sinust.

JANA: Kõnes oled mainitud.

ALEKS: *(moonutatult)* Sa ei oleks pidanud.

Janale tuleb korraga mõte. Ta pöörab entusiastlikult ringi.

JANA: Ma kirjutan sulle laulu, tahad!

Aleksil on ebamugav, ta näeb, kuhu see olukord kisub.

ALEKS: Jana, ma tõesti ei vaja laulu, seega, ei, ei taha. Ma annan teada näituse osas.

Aleks võtab kasti ja hakkab uksest välja minema. Jana tahab veel midagi lisada, kuid kõlab uksekell. Aleks vaatab küsivalt naisele otsa, kuid naine väldib osavalt pilku.

JANA: Saad sisse lasta, kes iganes seal on?

Aleks raputab pead ja lahkub.

9. PILT

Jana läheb ja paneb muusika mängima. Hakkab kõlama Stevie Wonderi „Isn't She Lovely?“. Ta läheb peegli ette ja laulab kaasa, samal ajal rõõmsalt endale silma tehes. Esikust kostub sahinat.

MASHA: (esikust) Tere?

JANA: Tere, tule edasi!

Jana jätkab laulmist samal ajal. Ukse vahelt pistab nina välja Masha.

MASHA: Olen ikka õiges kohas.

JANA: Täiesti, tunne ennast nagu kodus.

Masha astub tuppa ja vaatab ringi.

MASHA: Siin sa siis pesitsedki.

JANA: Minu pisike *casa*.

MASHA: Pisike pole kindlasti see sõna, mida mina kasutaksin.

JANA: Alati saab olla suurem ja uhkem. Ja eks kunsti jaoks läheb alati ka ruumi vaja.

Masha vaatab maas vedelemaid kaste.

MASHA: Ma täiesti mõistan.

JANA: Mis ma sulle pakkuda saan? Teed? Kohvi? Veini? Kaneelisaiu? Ma öösel ise küpsetasin.

MASHA: Miks sa öösel kaneelisaiu küpsetad?

JANA: Mul ei tulnud und. Mõtted aina keerlesid peas näituse ümber ja mida edasi teha ja siis leidsin, et parim võimalus tempot maha tõmmata on kaneelisaiu küpsetada.

Jana toob need kandikul lauale. Need on natuke kõrbenud.

JANA: Kui nad on natuke tumedad alt, siis sügavalt vabandan. Ma võisin vahepeal kaduda ateljeesse ja korraks ahju ära unustada.

MASHA: Ei ole hullu, ikka juhtub.

JANA: Vähemalt ma sain alustatud kolme uue teosega –

MASHA: Kolmega?

JANA: Jaa, see on selline püha kolmainsus, üks lugu kolmel taiesel. Jätkulugu muidugi.

MASHA: Küll sa ikka jõuad.

JANA: Ma ei tea, see lihtsalt kõik tuleb mul pähe ja siis ma ei saa asu.

Jana hakkab tagasi köögi juurde minema, kuid jääb korraks peegli ees seisma. Ta vaatab ennast sellest.

MASHA: Nii tore, et sa olid valmis ikka minu filmis osalema!

JANA: Nii tore, et sa tahad minust filmi teha!

MASHA: (*naerdes*) Ma siiani ei suuda uskuda, kuidas sa lihtsalt jalutasid konverentsile sisse ja panid seal maha sellise *performace*'i, mis kõigil lõuad lahti tõmbas.

JANA: Kuidas ma muidu kõik suured ninad oma näituse avamisele meelitan?

MASHA: Ma teadsin kohe, et kes iganes sa oled, sa oled üks põnev tegelane. Mul on kohe nina selliste asjade jaoks. Näiteks, ma nüüd natuke uhkeldan, aga nii kui mulle noor näitleja kaamera ette satub, ma tean kohe sekundiga, kas ta saab kuulsaks või mitte. Selline nina, ma ütlen. Teiseks on mul nina igasuguste probleemidega meestele. Kellel on depressioon, kellel sõltuvus, kellel mis-iganes-kasvuvalu. Üks kuulis reaalselt hääli. Aga selle üle olen ma vähem uhke.

Jana tuleb tagasi kahe klaasi veiniga.

JANA: Aga joome heade annete terviseks?

MASHA: See on küll ilus mõte.

Löövad kokku.

MASHA: Kas ajame natuke ärijuttu ka?

JANA: Ajame. Mul on juba nii palju ideid!

MASHA: Meil pole palju aega, aga võtaks fookusesse näituse, sellele eelneva aja ja pärastise järelkaja. Nii umbes 3 nädalase lõike sinu elust, kus me täiesti ausalt jutustame loo noore ja julge kunstniku võitudest ja loodetavasti mitte kaotustest.

JANA: Super!

MASHA: Ja kuna sa oma julge etteastega silma jäid, siis ma mõtlesin, et ehk me saaksime teha midagi põnevat. Nii võidaksime mõlemad – sina saaksid tuntuks oma kunstiga ja mina saaks nime filmiga.

JANA: Super-super!

MASHA: Väga tore. Niisiis, ma mõtlesin, et kindlasti võiks film käsitleda argipäeva ja tööprotsessi. Et ma filmin sind ja sinu tegemisi.

JANA: Seda võiks teha terve ööpäeva!

MASHA: Oleksid sa valmis?

JANA: Igal juhul!

MASHA: Sellisel juhul teeme ära!

JANA: Ma lihtsalt mõtlesin, et põnev oleks teha eksperiment, et mis juhtub, kui 24 tundi järjest teha kunsti. Saaks püstitada suure küsimuse: mis jääb inimesest alles? Kas kunst võidab? Või ta moonduv lähtuvalt inimene vaimsusest?

MASHA: Varsti peame sinuga niimoodi uusi projekte alustama! Väga põnev! Ma mõtlesin ka, et võiks teha sinuga intiimse intervjuu, kus räägime kunsti tegemisest, ideedest, julgusest...

JANA: Kas see võiks olla kuidagi erinevates kohtades filmitud?

MASHA: Jaa, näiteks mingid tähendusrikkad kohad –

JANA: Või veel parem – me võiks lavastada mingeid sketše, ja siis neid taustal mängida. Panna suure ekraani mulle selja taha ja siis see illustreerib minu juttu.

MASHA: Kas me jõuaks selle korraldatud?

JANA: Muidugi! Paar näitlejat ja kaks võttepäeva. Ma võin ise olla üks näitlejatest!

MASHA: Ehk tõesti...

JANA: Ja siis intervjuu ajal võiks kõik neonvärvides olla.

MASHA: (*kõhkevalt*) Jaa, vaatame. Aga selline pisike krutski võiks olla ka see, et me teeme iga päev *live*-ülekandeid, kus inimesed saavad sinu käest küsida küsimusi protsessi ja kunsti kohta. Nii saaksime –

JANA: – ja me võiks anda neile ka võimaluse suunata seda, mida ma teen – nii et nad annavad sisse nõudmised, mida maalida ja siis ma teen seda.

MASHA: Oled sa kindel?

JANA: Muidugi! See oleks nii põnev! Ja mõtle, selle saaks ka panna näitusele üles ja siis kõik saaksid tulla seda vaatama. Milline reklaam!

MASHA: Kui sa ise tahad seda –

JANA: Ja siis võiks selle ka ateljeest välja viia. Teha sessioone, kus ma maalin tänaval või täiesti jaburates kohtades. Kellegi katusel või bussipeatuses... huvitav, kas nad keset toidupoodi lubaks mul maalida? Et viime kunsti mitte pimedasse nurka, vaid täiesti inimeste keskele, nii et kõik näevad ja kogevad ja saavad sellest osa.

MASHA: Ma ei usu, et me nii kiiresti selle jõuame korraldatud.

JANA: Mis seda korraldada siis on? Poele üks kiri... bussis maalida! Või rongis! Või siis viia põnevust haiglatesse, seal kuskil fuajees.

MASHA: Ma ei tea nüüd –

JANA: EMO vist ei oleks hea variant? Kuigi... kuigi... inimesed tulevad sinna ja istuvad oma surmava kõhuvaluga kuus tundi, enne, kui keegi neid märkab. Võib-olla aitaks just kaasa?

MASHA: Sa ette ei karda jääda kellelegi?

JANA: Ma ei võta ju palju ruumi... raamatukogu! Seal ma kindlasti ette ei jääks. Väga esteetiline. Ei, see on igav.

MASHA: Igav?

JANA: Ma tean.

MASHA: Mida?

JANA: See on imeline.

MASHA: Ma kardan.

JANA: Raekoja plats.

MASHA: Uhh, ma kartsin juba midagi –

JANA: Paneme mu pürskkaevu maalima².

MASHA: Seal on liuväli praegu.

JANA: Tõsi, ma unustasin selle. See teeb asja raskemaks.

MASHA: Ma usun ka. Ma arvan, et –

JANA: Kaarsillale!

MASHA: See on illegaalne!

JANA: Küsime linnalt luba.

MASHA: Inimesed ei märkaks sind, sa oled liiga kõrgel.

JANA: Sellisel juhul – paneme mind parvega Emajõe ja ma maalin seal. Ulbin vooluga üle terve Tartu.

MASHA: Jana, kullake, meil on südatalv. Ma eelistaks, et mu dokumentaal ei lõppeks laibaga.

JANA: Hakkad hoopis krimi tegema dokude asemel.

MASHA: Loodetavasti mitte. Tead, ma arvan, et tõmbame natuke ideedega tagasi ja alustame klassikalisest võtmest.

JANA: Sa ju ise ütlesid, et tahaksid krutskeid juurde.

² Viiteid linnale on soovituslik muuta vastavalt mängukohale ja sellele omastele tunnustele.

MASHA: Jaa, aga need peavad olema tehtavad.

JANA: Sa arvad, et minu ideed pole tehtavad?

MASHA: Need on kergelt öeldes... kummalised.

JANA: Sa leiad lihtsalt probleeme.

MASHA: Ehk tõesti. Aga mu eesmärk on film välja saada.

JANA: Mu ideed ei takista seda ju!

MASHA: Küll aga raskendavad oluliselt.

JANA: Vaevalt, need teevad su filmi eriliseks, teistsuguseks!

MASHA: Ma saan aru. Ma tahan ka midagi, mis põmm – paneb filmimaailma ahhetama –

JANA: Milles siis probleem?

MASHA: Need ideed ei tööta! Need on riskantsed ja ulmelised!

JANA: Kui me ei riski, siis ei saa midagi.

MASHA: Kuskil peavad olema ka realistlikkuse piirid.

JANA: Ole nüüd, ühiskond pole kunagi hinnanud realistlikke piire. Mida rohkem, seda uhkem.

MASHA: Jana, ma ei saa riskida sellega, et ma ebaõnnestun. Ma töotan juba praegu olematu eelarvega, mu viimased projektid pole õnnestunud ja ma kardan. Ma pean olema kindel selles, mida ma teen. Palun mõista, see film on ka minu jaoks võimalus ennast tõestada. Eksperimente tehakse hiljem, kui maine on olemas juba.

JANA: Ei! Kunst ei ole midagi turvalist ega etteaimatavat. See peab raputama, inspireerima ja panema inimesi tundma! Kui me ei ületa piire, siis mis mõtet sel üldse on?

MASHA: Ma saan aru, et sa tahad midagi erilist. Aga ma ei saa lasta meie projektil muutuda millekski, mida me ei suuda kontrollida. See võib olla ohtlik sinu karjäärile, minu filmile...

JANA: Karjäärile? Karjäär on tühine, kui sa ei julge riskida. Mida sa üldse kardad? Et keegi naerab su üle? Et keegi ütleb, et sa kukkusid läbi? Need on lihtsalt sõnad, Masha. Maalime üle nende hallide, igavate piiride ja teeme midagi, mis paneb kõik rääkima!

MASHA: Aga kui kõik see, mis sa tahad, lõppeb... halvasti? Kui inimesed ei mõista?

JANA: Siis las nad ei mõista. Kunst ei pea meeldima kõigile. Sina pead olema minuga, Masha. Me peame tegema midagi, mida me ise kardame. Ainult siis on see tõeline.

MASHA: Ma ei tea... Ma tõesti ei tea.

Jana läheb peegli juurde. Vaatab sealt ennast ja vaatab sealt ka Mashat.

JANA: Kui ma lähen, siis ma lähen lõpuni. Kes mind mäletaks, kui ma oleksin lihtsalt üks järjekordne nimi, keegi, kes mängis turvaliselt? Aga kui ma annan endast kõik ja jätan endast jälje, siis olen ma keegi, keda ei unustata. Kas sa mõistad?

MASHA: Alati on võimalus ebaõnnestuda.

JANA: Ma naeran ebaõnnestumise peale ja keeran selle võiduks. Ma võidan alati. Ma olen võitmatu!

Jana pöörab ennast järsult ringi. Vaatab tõsiselt Mashat.

JANA: Sa pead pingutama, et nime teha. Töötama, rügama. Kas sa saad öelda, et oled endast kõik andnud, kui sa teed ühe intervjuu kuskil galerii nurgas ning näitad kolme kaadrit näitusest? Ei! Kui sul on midagi anda, siis tuleb anda, ennast tühjaks pigistada, sest siis oled sa tegija. Ja kui pärast ongi paha, siis kõik patsutavad sulle õlale ja ütlevad, kui tubli sa olid. See on oluline!

Jana pöörab ennast tagasi peegli poole.

JANA: Ja seetõttu ma alustasin seda uut sarja ja planeerin juba uut näitust. Sest kui on energiat, peab see olema kasutatud. Mitte ükski maitse ei jää kuskile varju, kõik tuleb tühjaks lakkuda.

Masha hingab sügavalt sisse ja välja. Ta on segaduses.

MASHA: Võib-olla. Võib-olla on sul õigus. Ma pean mõtlema. Sa kahtlemata oled tõestanud ennast võimekana. Mis sa arvad, kui lihtsalt alustame kuskilt? Tulen filmin sind homme ja vaatame, kuidas läheb?

JANA: Mina olen valmis.

MASHA: Ja tead, kui tuleb idee, mis tõesti on väärt proovimist, siis paneme kohe töösse!

JANA: Vot see on juba õige jutt!

Masha noogutab.

MASHA: Ma praegu hakkan minema. (*kõhkleb*) Väga head kaneelisaiaid olid.

JANA: Tahad kaasa ka?

MASHA: Ei, ei soovi. Liiga palju saia, tead küll.

JANA: Ise paned endale piire.

MASHA: Jah, võib-olla küll. Aga tervislik on nii.

JANA: Me elame üks kord!

MASHA: Ja võiks ju võimalikult kaua.

JANA: Võiks tõesti!

Masha libiseb ukse juurde.

MASHA: Ma siis lähen. Homseni!

JANA: *(ümber pööramata)* Homseni!

Masha lahkub. Jana jääb üksi, ta vaatab ennast peeglist.

JANA: Mul pole piire. Kunstil pole piire. Ma olen vaba. Ma olen imeline. Geniaalne.

Kostub kella tiksumist. See on kiire ja see valjeneb, nagu oleks palavikuline, nagu oleks tal kiire. Jana vaatab veel hetke ennast rahulolevalt peeglist ning keerleb siis eemale ateljeesse.

10. PILT

Kella tiksumine jätkub. Jana maalib väsimatult. Maal, mida ta eelnevalt ei suutnud alustadagi, on nüüd saanud värvid ja kuju. Ta nimetab selle enda peas „Päikesetõus ehk ringmäng“. Samal ajal muutub tema töötamine järjest kaootilisemaks, kiiremaks. Värvil lendab, pintsliid kaovad – ka purunevad. Maale alustatakse, loodetavasti lõpetatakse ka. Kõrvaltvaatajale ei tundu miski loogiline, Janal endal aga muret pole. Ta ei vaja und, ta ei vaja toitu. Ehk koguneb ka liigselt veinipudeleid, mis hakkavad omaette kompositsiooni looma. Samal ajal ilmub Jana ateljeesse ja ellu mitmeid erinevaid kaameraid ja prožektoreid, millesse ta vahepeal naeratab, kuid mis tema tempot palju ei aeglusta.

Ühel hetkel rändavad maalid – olgu nad valmis või poolikud, kunsti puhul on vahel seda niikuinii keeruline öelda – näitusesaali. Jana ja Karmel seavad neid paika ning korrastavad ruumi, kasutusele on võetud värvid viimaste paranduste tegemiseks, on ka mõned tavalisemad tööriistad ja nuga, et neid vajadusel kasutada. Masha ja Lauri teevad ülesvõtteid.

JANA: *(ekstaasis)* Ja homme juba on siin inimesed! *(Mõtlikult)* Kahju, et minu uus idee käiku ei läinud.

KARMEL: Natuke hilja tulid sellega lagedale. Kuhu me selle paneme?

Jana vaatab, millise maali kohta käib küsimus. Ta vaatab seda hetke ja küsimusele vastamise asemel hakkab ta tegema reportaazi.

JANA: *(tempokalt)* Tere kõigile, kes on liitunud teisel pool ekraani sellel imelisel õhtul saamaks osa minu isikunäitusest „Teisel pool piire“. Oleme Minerva galeriis koos kireva seltskonnaga, esimesed kõned on peetud, esimesed klaasid kokku löödud ja

esimesed naerud naerdud. Nüüd viin teid väikesele ringkäigule. Minu näitus tegeleb küsimusega, kas me saame piire ületada ja mis tõlgendused meid siis ees ootavad.

KARMEL: Jana, keskendu. Kuhu ma „Päikesetõusu“ panen. Algusesse või lõppu?

JANA: Vasakul, kogu näitust sissejuhatavaks teoseks on „Päikesetõus –

KARMEL: Aitäh.

JANA: – „ehk ringmäng“ mis on inspireeritud nii Monet kuulsast maalist kui ka hommikust, kus pärast pikka tööpäeva, mis oli rännanud edasi öösse ja sealt edasi hommikusse, tervitas päikesetõusu. Valasin klaasi veini ja vaatasin aknast päikesetõusu, mis peegeldus minu klaasilt ja mis sobitus imeliselt kokku rubiinpunase veiniga. See oli nii algus kui lõpp samaaegselt, näidates, kuidas kõik on pidevas pöörmises, omavahel seotud, kuid alati uus ja –

Järsku läheb elekter ära. Kõik on korraga segaduses, peale Jana.

KARMEL: Mis nüüd?

LAURI: Korgid väljas?

KARMEL: Vaatame.

Karmel ja Lauri hakkavad saalist välja minema, kui Jana nad kinni püüab.

JANA: Palun kiiret reportaaži – mis tunne on keset neid maale olla?

KARMEL: Pime.

LAURI: Palju peab enda kujutlusvõimet kasutama.

Karmel ja Lauri kaovad teise ruumi.

JANA: Millised enneolematud muljed! Püsige lainel, loodetavasti elektrilainel.

Jana paneb oma kujuteldava mikrofoni ära ja jääb ringi vaatama.

JANA: Kas elektril on lained? Valgusel on. Oleks pidanud ütleva – valguslainel.

Masha tuleb Jana juurde.

MASHA: Kuidas sa kogu aeg nii energiline suudad olla?

JANA: *(kohatult rõõmsalt)* Ma vahepeal olen mitu nädalat ka täiesti audis maas, sõrme ka ei suuda liigutada, eluisu pole. Aga kuna energiat pole, siis ei suuda ennast ära ka tappa.

MASHA: Mida?

JANA: Olen nagu üks piinatud tuvi, ootan, et keegi palukesi suhu paneks ja minu eest need läbi ka näriks.

MASHA: See on ju päris karm.

JANA: Tere tulemast minu ellu! Oot, kus mu mikrofoni kadus – (*otsib oma kujuteldavat mikrofoni*) – minu ellu, kus kõik on kas taevaõndsus ja inglid laulavad kõrva ääres või põrgupiin, kus pisikesed saatanad kallavad tõrva selga ja nühid seda kaigastega laiali.

MASHA: Kahju, et just nüüd kaamera ei tööta.

JANA: Küll oleks luuleline sissekanne olnud.

Masha jääb Janat vaatama, temas tärkab kahtlus. Jana ei märka seda.

MASHA: Juhtub sul ka tihti neid kriise?

JANA: Vahepeal, kordamööda graafiku alusel. Kaua neil läheb seal?

MASHA: Eks sellised asjad võtavad aega.

JANA: Äkki neil on abi vaja?

Jana juba hakkab teise ruumi jooksuma, kui Karmel ja Lauri tagasi tulevad. Neil on käes nüüd taskulambid, mida nad teistele jagavad.

LAURI: Me ei suutnud viga leida.

KARMEL: Eks me pea ikkagi elektriku kohale kutsuma, aga täna on juba hilja. Peame sellega homme hommikul tegelema.

MASHA: Kas te jõuate?

KARMEL: Ega meil valikut pole. Me ei saa muidu valguskujundust tööle.

JANA: Ma võin selle ära parandada?

KARMEL: Sina?

JANA: Jaa, ma olen elektrit õppinud.

MASHA: Päriselt? See on küll huvitav.

KARMEL: Ma kuulen sellest esimest korda.

JANA: Ma ei jõua sulle kõike rääkida.

LAURI: Siis on ju meil küll ju vedanud.

JANA: Eksole! Ma olen tõeline jackpot!

LAURI: Keegi ei kahtlegi selles.

KARMEL: Jana, millal sa elektrit õppisid?

JANA: Sa nagu ei usaldaks mind?

KARMEL: Ei, ma lihtsalt küsin.

JANA: Natuke aega tagasi.

KARMEL: Hea küll. Kus sa õppisid elektrit?

JANA: Miks sa pinnid?

KARMEL: Jana.

LAURI: Küllap ta teab, mis ta teeb. Ega te minult ju operaatoripabereid ka ei küsi.

KARMEL: (*ignoreerib Laurit*) Jana.

JANA: (*viivitades*) Tänapäeva youtube on kõikvõimas! Seletab kõik põhimõtted ära ja näitab, kuidas juhtmeid peab ühendama.

Karmel ohkab.

MASHA: Oota, sa tahad minna elektrit torkima youtube'i videote järgi?

LAURI: Kellelgi julgust jagub.

KARMEL: Jana, nii ei saa.

JANA: Miks? Ma ausõna tean, mis ma teen.

KARMEL: Ma ei ole selles kindel.

JANA: Sa üldse ei usu minusse.

KARMEL: Ma usun sinusse, aga mitte youtube'i!

JANA: Põhimõtteliselt sama asi.

MASHA: Jana?

JANA: Mis on?

MASHA: Karmel ehk tahab öelda, et sa ei ole täna täiesti valmistunud selleks.

JANA: Ma olen väga valmis majja valguse tagasi tooma! Ma oleks nagu Prometheus. Kuigi tema tõi tule hoopiski...

MASHA: Jaa, aga selleks on sul vaja tööriistu. Ma ei näe siin ühtegi vastavat kasti.

JANA: Sul on õigus. Me peaks hoopis näitusesaalid laduma küünlaid täis. Paneme need hoopis laest rippuma. Aga tagurpidi, leegid alla. Kõik kohad küünlaid täis!

KARMEL: See on väga uuenduslik, aga füüsika ei tööta väga hästi nii.

JANA: Ja siis kleebime lakke peeglid, kust kõik külastajad saavad ennast näha läbi valguskuma, nagu nad oleksid inglid taevas. Mõtle, milline täiendus neile

peeglitele juba siin saalis. Kõik oleks nagu peegel peeglis, külastajad on imedemaal. Alice'i imedemaal, ei Jana imedemaal. See oleks ilus!

MASHA: Sa ei karda, et küünlavaha kukuks inimestele kraesse ja see üldiselt ei rõõmusta inimesi?

JANA: Pagana füüsika, jalus ees kogu aeg.

LAURI: Aga mõte oli ju äge. Mul tuli täiesti pilt silme ette.

MASHA: (*Laurile*) Sinu kujutlusvõimel pole ka piire.

JANA: Vähemalt keegi siin mõtleb koos minuga.

KARMEL: Ma mõtlen hoopis, et ehk tõmbame tänaseks otsad kokku ja alustame homme puhtalt lehelt?

JANA: Oh ei!

KARMEL: Mis lahti?

JANA: Mul pole üldse tahtmist kuskile koju minna. Võiks minna kuskile istuma. Nagu filmides enne suuri lahinguid, kõik istuvad kuskil veiniklaasi taga, vennastuvad, samal ajal on pinget ja ootusärevust. Me võiks midagi samasugust teha!

LAURI: Ainult mõõkade teritamine on sellelt pildilt veel puudu. Ja Ed Sheeran, kes taustaks muusikat teeks.

JANA: Väike mõõgavõitlus oleks põnev. Seda vist kuskil Tartus ei saa teha?

KARMEL: Sellisel kellaajal küllap mitte.

LAURI: Kui sa just baarikaklust ei taha pidada. Äkki sa oled mõnda videot vaadanud ka karatest?

MASHA: Teie kaks, lõpetage. Oleks tore, kui teil poleks homme siniseid silmi.

KARMEL: Ja kõik jäsemed oleksid ühes tükis.

MASHA: Või et te üldse olemas oleksite, mitte kuskil trellide taga.

LAURI: Te olete igavad.

JANA: Aga mina ei ole ja mind ei takista keegi! Mina lähen välja ja kes liitub, see liitub minuga.

MASHA: Ma pean kahjuks koju minema ja tänase videomaterjali üle vaatama.

KARMEL: Ma olen väsinud ja homme on tähtis päev. Sa peaksid ka puhkama, Jana.

JANA: Aga mul on nii palju energiat!

Tantsib mööda ruumi ringi.

JANA: Oleks lausa kahju seda raisku lasta. Ma võiks tervele maailmale ringi peale teha.

KARMEL: See on natuke suur amps.

JANA: Suured ampsud ütlevad, et asi on hea. Väikeseid ampse võetakse sellest, mida keegi ei taha.

KARMEL: Sind ei tohi küll täna üksi ula peale lasta.

Jana keerutab ennast Lauri juurde.

JANA: *(flirtivalt)* Aga sina?

LAURI: Mis mina?

JANA: Kas sa oled ka väsinud ja tahad kodus tööd teha?

LAURI: Üldse mitte.

JANA: Aga tule siis sina minuga maailma avastama ja draakoneid maha nootima.

LAURI: Küll on ahvatlev.

KARMEL: Jana, kas ma saaksin sinuga korra rääkida?

JANA: Ikka, mis on?

KARMEL: Omavahel?

Jana pööritab silmi. Nad lähevad teistest eemale. Masha jälgib neid.

KARMEL: Mida sa teed?

JANA: Mis mõttes?

KARMEL: Sa fliridid häbematult Lauriga!

JANA: Ainult natuke.

KARMEL: Mida Aleks sellest arvab?

JANA: Ma ei tea.

KARMEL: Jana, ma saan aru, et sul on raske ja meeleolud... muutuvad. Aga see on ohtlik, mis sa teed. Sa kahetsed seda pärast.

JANA: Ma tahan ainult välja minna ja tantsida!

KARMEL: Me oleme olnud selles punktis!

JANA: Ja midagi pole juhtunud!

KARMEL: Sest mina olen sind ära vedanud ja koju vedanud ja välja rääkinud ja su jooke tühjaks kalkanud ja mida kõike veel. Täna mind ei ole seal.

JANA: Aga tule ka!

KARMEL: See ei ole mu *point!* Ma ei ole lapsehoidja ja ma olen sellest väsinud. Sa pead võtma enda eest vastutuse.

JANA: Ja sa pead mind rohkem usaldama. Ma tunnen ennast hästi ja ilusana ja võimsana. See on ju hea. Ei ole ju halb, kui inimene tunneb ennast hästi.

KARMEL: Tavaliste inimeste puhul küll.

JANA: Ja ma pole seda?

KARMEL: Täna mitte ja see pole heas mõttes.

JANA: Mulle ei meeldi, et sa piirad mind.

KARMEL: Sa ise ei tee seda ju.

JANA: Me ei saa elada ainult piirangutega. Me peame olema vabad.

KARMEL: Jana, ma palun sind.

JANA: Ära muretse nii palju!

Jana pöördub Lauri ja Masha poole.

JANA: (*valjult*) Ma võtan tagant ruumist oma koti ja siis tulen.

LAURI: Panen mõõgad valmis.

KARMEL: (*vaikselt*) Jana, palun, viimane võimalus.

JANA: Jäta, ma saan hakkama.

Jana hakkab liikuma.

KARMEL: (*Valjult*) Ma olen ka kohe tagasi.

Jana ja Karmel lahkuvad taha ruumidesse. Masha saadab neid pilguga ja kui on veendumud, et nad on läinud, vaatab ta Laurile otsa.

MASHA: Kas sa näed ka seda?

LAURI: Mida?

MASHA: See tüdruk, ta on – hull!

LAURI: Natuke ettearvamatu ja kaootiline küll jah, aga ma ei tea, kas kohe hull. Omapärane.

MASHA: Ei, sa ei saa aru.

LAURI: Millest?

MASHA: Kriisid, kus ta ei tõuse voodistki ja siis hetked, kus ta ei maga üldse –

LAURI: Kindlasti on sul ka selliseid aegu olnud. Meil kõigil on, eriti, kui üritad kuskile jõuda siin elus. Ja keegi ei maksa selle eest piisavalt.

MASHA: Aga see on teistmoodi.

LAURI: Mis mõttes – teistmoodi?

MASHA: Ma tean seda, ma tunnen seda on ninasõõrmetes, saad aru.

LAURI: Sina ja su ninasõõrmed jälle.

MASHA: Sinu meelest on see kõik normaalne siis?

LAURI: Minu meelest pole see meie asi. Ta on tore ja sellest piisab.

MASHA: Kas sind siis natukenegi ei huvita see, mis temaga tegelikult toimub? Kas sa ei ole natukenegi intrigeeritud?

LAURI: Mis sa torgid.

MASHA: *(kaalutlevalt)* Aga mis siis kui –

LAURI: Masha, mis sa korraldad jälle?

MASHA: Ta ise ütles, et midagi turvalist ei saa teha ja riskima peab ja lõpuni peab minema.

LAURI: Millest sa räägid?

MASHA: Ta ise ütles seda. Ta ise ütles, et hirme peab ületama ja et muidu ei jõua kuskile.

LAURI: Kes ütles?

MASHA: Jana. *(otsustavalt)* Homme saame kõik teada.

LAURI: Homme? Homme on ju avamine?

MASHA: Ja mis oleks parem ühele dokumentaalfilmile, kui tipp hetkel avaldub ühe kunstniku suur saladus.

LAURI: See oleks alatu sinust.

MASHA: Sa ei kuulnud teda. Kunsti puhul ei tohi piire tunda.

LAURI: Kunsti, mitte inimeste puhul. Kas sa ise ka saad aru, mis sa räägid?

MASHA: Film on ka kunst. See kunst on temast. Küll ta ellu jääb.

LAURI: Ja kui ei jää? Mõtled ka, mida see tema jaoks võib tähendada? Kui sul on õigus, siis see ei ole lihtsalt üks hetk, see on kellegi elu ja tervis.

MASHA: Vahel peab riskima ja keerulisi valikuid tegema.

LAURI: Riskima, aga mitte kedagi ei saa rongi ette lükata. Sa lihtsalt tahad teda ära kasutada, et ise kuulsust koguda.

MASHA: Mis siis on? Me kõik peame ju kuidagi ellu jääma! Me kõik tahame süüa saada.

LAURI: Peeglisse julged pärast vaadata?

MASHA: Ta ise ütles, et peab ideedega kaasa minema.

LAURI: Ma olen kindel, et ta ei pidanud seda silmas. Ja üldse huvitav, et sa pead teda hulluks, aga samal ajal toetud kõvasti tema sõnadele?

MASHA: Ma ei jaksa enam läbi kukkuda. Saad aru, et see on minu võimalus. Ma leidsin midagi, mis mind päästab – sind päästab! – me saame koos luua filmi, mis räägib milleski tõelisest. Koos, Lauri! Ka sina saad oma nimele kuulsust. Kas sa ei taha seda siis või? Päriselt lõpuks saavutada midagi? See teema kõnetab inimesi, see tekitab emotsioone. Äkki me kõik võidame sellest? Äkki ta on pärast tänulik isegi?

LAURI: Masha, see ei oleks aus. Ta usaldab meid praegu. See –

Jana ja Karmel tulevad tagasi.

JANA: Ma olen valmis! Lähme anname jalgadele valu!

Lauri vaatab Janat hetke ja ta kõhkleb. Siis vaatab ta Mashat, võtab maast oma koti ja nad lahkuvad ruumist. Viimased valguskiired kaovad.

Mõned tunnid hiljem keerlevad Jana ja Lauri mööda tänavat. Lund sajab rahulikult, on ilus talveöö. Mõlemad on rõõmsas tujus ja purjus. Nad naeravad. Järsku jäävad nad seisma. Hetk, mis võiks kuluda mõtlemiseks. Lauri ja Jana suudlevad ning kaovad siis talveöösse.

11. PILT

On näituse avamine. Kostavad rõõmsad hääled, jutuvad in, vaikne muusika taustaks, klaaside kõlin. Teisest ruumist tuleb Jana, ta kõnnib ühe peegli juurde, et enda meiki ja välimust kontrollida. Ta on rietatud ekstravagantsesse kuivatatud roosidest tehtud kleiti. See on ühest küljest julge, teisest jällegi geniaalne. Kuna see on tema näitus, siis pigem mõjub see kunstiteosena ja võetakse soojalt vastu. Janale järgnevad Masha ja Lauri. Masha tuleb kiiremal sammul, Lauri jääb hetkeks eemale seisma. Ta vaatab imetlevalt Janat.

MASHA: Avamine on olnud ju väga edukas!

JANA: Ja rahvast on palju! Ja mu tööd on suurepärased!

MASHA: Ja sa näed imeheha välja!

JANA: Ja kas sa nägid, kuidas inimesed arutlevad nähtu üle ja kõigil on oma mõtted ja mälestused, mida jagada. Aga kellelgi pole nii ägedat kleiti kui minul ja ma tahaks kõigiga korruga rääkida ja kõiki kallistada ja ausõna, kui mul oleks tiivad, siis ma lendaks. Äkki saaks teha endale millestki tiivad. Kujuta ette, kuidas ma näituse avamisel hoopiski lendleks lae all ja suhtleks nii oma külalistega.

MASHA: Palun kutsu mind ka siis kohale.

JANA: Muidugi, keegi peab ju selle jäädvustama ka.

MASHA: Mis sa arvad, kui paneks põnevust juurde?

JANA: Muidugi, paneme! Milline imeline idee! –

MASHA: Ma mõtlesin, et ehk teeks intervjuu mitte pärast näitust, vaid kohe, siin, avamisel, publiku juures.

JANA: Jaa! Siis saavad nemad ka küsimusi küsida ja milliseid autentseid reaktsioone me võiks saada! –

MASHA: Täpselt!

JANA: Miks me kohe selle peale ei tulnud?

MASHA: Head ideed sünnivadki ootamatult!

JANA: Millal me alustame?

MASHA: Ma panen kõik valmis ja siis minugi poolest kohe.

JANA: Ma olen valmis!

MASHA: Usu mind, sellest saab üks unustamatu näitus meie mõlema jaoks!

Masha naeratab laialt ja kaob teise ruumi ettevalmistusi tegema. Jana jääb Lauriga kahekesi.

LAURI: *(Mashale)* Ma kohe liitun.

MASHA: *(hoiatavalt)* Ära kauaks jää.

Lauri vaatab mõtlikult Mashale järgi. Siis vaatab ta Janale otsa.

LAURI: Sa näed väga hea välja.

JANA: Ma tänan. See kleit on geniaalne, eks ole. Ma kohe teadsin, et näituse jaoks on vaja midagi erakordset, midagi, mis on habras nagu hetk ja samas on selles elu sitkust. Ma olen nii uhke selle üle. Selle üle, mida mu aju suudab luua.

Jana jääb ennast vaatama peeglist ja keerutab ühele ja teisele poole. Ta on rahulolev.

LAURI: Peaksidki olema. Su aju on loonud väga imelisi asju.

Lauri tuleb Jana juurde.

LAURI: Eile oli väga tore.

JANA: *(põnevil, rõõmsalt)* Me ikka panime tantsupõranda põlema, eksle! *(teeb Lauriga paar tantsusammu)* Nagu oleks bensiiniga üle valanud ja tikku tõmmanud.

LAURI: Täpselt nii. Ma mõtlesin... kas sulle meeldiks seda korrata kunagi?

JANA: Absoluutselt! Sina ja mina ja vallutame kogu linna!

LAURI: Eks neid draakoneid on veel küllaga, keda maha nottida.

Lauri astub Janale päris lähedale, puudutab ta kätt. Ta tahaks nagu midagi öelda, aga ei tea, kuidas.

LAURI: Jana?

JANA: Jaa?

Lauri kõhkleb. Janal tuleb idee.

JANA: Me võiks seda kõike koos kuidagi tähistada! Kuidas sa tähistaksid sellist suurt võitu? Ma tahaks, et see jääks kuidagi eriliselt, kuidagi suurelt meelde! Veel suuremalt kui kõik eelnev! Mis sa oled teinud, kui sa oled midagi suurt saavutanud?

LAURI: Ma... ma ei tea. Ma ei ole midagi sellist saavutanud.

JANA: Ole nüüd! Me kõik oleme midagi saavutanud!

LAURI: Midagi sellist märkimisväärset küll mitte.

JANA: Sa oled ju filme teinud, kindlasti on midagi!

LAURI: Ehk minu saavutused alles tulevad?

JANA: Kindlasti! Kunagi ei tea, kust see õige impulss tuleb! Peab olema avatud ja julge! Universum annab meile õiged uksed!

LAURI: *(mõtlikult)* Nii nad räägivad.

Lauri kõhkleb veel hetke. Siis justkui võtab vastu otsuse.

LAURI: Jana... ma tahan, et sa teaksid, et... minu meelest oled sa imeline. Ja mul on hea meel, et me kohtusime... ja... nii ongi

Lauri pigistab Jana kätt ja läheb siis teise ruumi, rohkem midagi ütlemata. Jana jääb üks. Ta võtab kotist huulepulga, värskendab enda huulevärvi ja otsustab siis impulsiivselt joonistada ka peeglile südame. Samal ajal astub ruumi Aleks.

ALEKS: Pillud südameid kõikjale?

Jana ehmatab. Ta pöörab ennast Aleksi poole ja jääb teda hetkeks vaatama. Siis ta rõõmustab ülevoolavalt ja jookseb teda embama.

JANA: Sa tulid!

Aleks on kohmetunud, ta ei olnud valmis selliseks reaktsiooniks. Kuid ta leebub kiirelt.

ALEKS: Ma ei saanud ju nii olulisest sündmusest kõrvale jääda. *(Vaikselt)* Sinust kõrvale jääda.

JANA: Ma teadsin, ma teadsin seda!

ALEKS: Aga meil on palju rääkida, sa tead seda, eks.

JANA: Muidugi! Aga mitte täna. Täna on ainult hästi kõik!

ALEKS: Täna on sinu päev.

JANA: Nüüd on kõik veel parem kui sa siin oled! Näitus on täielik võit, kõik on nii vaimustuses ja kiidavad ja kõigil on hea tuju ja mul on hea olla ja ma naudin kõike, mis siin toimub!

ALEKS: Sul on kaunis kleit. Sa näed vapustav välja.

JANA: Ma kuivatasin sinu roosid ära.

ALEKS: Ongi nii?

JANA: Sa ei võtnud neid kaasa ja kuidagi pidi neid ju talletama. Ja siis juba oli vaja neile uut elu anda.

ALEKS: *(liigutatult)* See on... ma olen sõnatu. Aitäh sulle.

Aleks suudleb Janat. Tundub, et mõlemad on ära leppinud. Samal hetkel teeb ukse lahti Lauri, kes otsib Janat taga, et teda intervjuule kutsuda. Ta näeb kohkunult Janat ja Aleksit. Ta vaatab seda pilti hetke vaikides, tahaks justkui midagi öelda, kuid sulgeb siis ukse.

ALEKS: Ma tundsin sinust puudust.

JANA: Mina sinust ka

Sel hetkel tuleb Karmel, kes nüüd Lauri asemel Janat taga otsib.

KARMEL: Jana, me võime intervjuuga alustada. *(Märkab Aleksit)* Tere, Aleks!

JANA: Super! Ma võiks kogu maailmaga rääkida! Kõigiga korraga ja kõigis keeltes!

KARMEL: Piirduks täna galeriikülalistega.

ALEKS: Ärme lase siis fännidel oodata!

Jana ja Aleks hakkavad liikuma. Enne uksest väljumist haarab Karmel Janal käest.

KARMEL: Sul on viimane võimalus sellest taganeda. See ei ole hea mõte, Jana.

JANA: Sinu meelest pole viimasel ajal ükski asi hea mõte. Ja ometi – siin on sul terve näitus, mille kohta ma olen ainult ülistusi kuulnud! Miks sa mind takistada tahad?

KARMEL: Ma ei taha!

JANA: Aga tahad ju!

KARMEL: Ma tahan sind kaitsta!

ALEKS: Mis mure on?

JANA: Minu imeline sõbranna Karmel ei usu minusse ja minu võimetusse.

KARMEL: Ma usun sinu võimetusse, aga sa teed jaburaid otsuseid viimastel päevadel.

ALEKS: Mida siis?

KARMEL: Ta tahtis elektrikut mängida siin –

ALEKS: See on ohtlik ju!

KARMEL: Ja siis –

Karmel vakatab.

ALEKS: Mis siis?

Jana ja Karmel vaatavad üksteisele pingsalt otsa.

KARMEL: Ei midagi. Mitte midagi uut vähemalt.

JANA: Miks te mind piirate kogu aeg.

KARMEL: Ma ütlesin, ma üritan sind kaitsta.

JANA: Mille eest?

KARMEL: Sinu enda!

JANA: Mul pole kaitset vaja.

ALEKS: *(vaikselt)* Alati on olnud vaja.

JANA: Mis te ajate?

KARMEL: Sa saad ise ka aru, Jana. Me ei ole esimest korda selles punktis.

JANA: Ei, ei saa aru –

KARMEL: Sa oled maniakaalne, Jana!

JANA: Ei, ei, ei! Mõni asi on natuke üle piiri, mis siis! Me kõik pingutame üle vahepeal. Miks te peate minu tähtsa päeva ära rikkuma?

KARMEL: Ära rikkuma? Sinu tähtis päev on sündinud ainult seepärast, et ma olen seda kogu aeg tagant surkinud! Ma olen kogu aeg su kätt hoidnud ja sind toetanud!

JANA: Ma ei ole seda palunud!

KARMEL: (*valusalt*) Või nii. Hästi. Tee, mis ise tahad. Mina annan alla. Siit alates... ära minu käest nõu küsi. Ma ei saa kaitsta sind sinu enda eest. (*Hingab sisse ja välja*). Sinu intervjuu on valmis, kõik ootavad.

Karmel lahkub solvunult ruumist. Jana ja Aleks vahel on taas pinget. Aleks on rahulolematu. Nad vaatavad teineteisele otsa.

ALEKS: Jana, sul on kõik kontrolli all, eks? Sa ei hakka ju midagi korraldama, ega ju?

Jana ei vasta midagi. Ta vaatab mehele solvunult otsa ja kõnnib siis pahuralt kiire sammuga uksest välja. Aleks järgneb talle aeglaselt.

12. PILT

Intervjuu. Jana seatakse istuma kaamera ette, maalid paistavad taustal. Kõik on põnevil ja ootuses. Masha võtab istet Jana kõrval toolil. Aleks on rahutu, Karmel eemalolev.

MASHA: Nii tore, et teid siia nii palju on kogunenud. Mina olen Masha ja minu südame asjaks on noored kunstnikud ning nende hingemaailm. Olen kinni püüdnud meie armsa Jana ja otsustasime teha intervjuu viisil, et ka kõik külalised täna saaksid küsimusi küsida. Teen otsa lahti – Jana, mida on vaja kunsti tegemiseks.

JANA: Julgust võtta ette riskantseid väljakutseid ja mitte jääda kinni tabudesse või ootustesse või sellesse, et ei saa hakkama. Ilma julguseta ei juhtu siin ilmas midagi. Kui ei julge ennast vaataja ees alasti võtta, siis pole vaja kunsti tehagi. Kunsti eesmärk ongi torkida, anda hing ja hääle sellele, millele tavaline inimene ei julge isegi mõelda. Aga ta mõtleb. Nad alati mõtlevad.

MASHA: Ja sul on see võimekus – anda see hääle?

JANA: (*laulab*) Üks helin mul helises rinna sees. Ja kui mina sirgusin suuremaks, läks helingi rinna sees kangemaks.

Jana tõuseb. Kõik on segaduses. Aleks teeb liigutuse, nagu tahaks teda takistada, kuid vaatab siis ringi ja tõmbub tagasi.

MASHA: Tahad sa jagada, mis sul nüüd plaanis on?

Jana jookseb tagaruumidesse ja tuleb sealt kohe uuesti välja värvipurkide, pintsi ja noaga.

JANA: Vaadake seda! (*Viitab ühele oma maalidest.*) See pole veel valmis. Kunst võib muutuda, võtta uusi suundi, mitte kunagi valmida. Hetkel... Värv vajab midagi... midagi.

Jana haarab värvipintsli ja tõmbab julged jooned üle lõuendi.

JANA: Jah, see! Kas see on liiga palju? Ei, ei, just õige!

MASHA: See on päris muljetavaldav. Kas sa oskad kirjeldada, mis sind praegu inspireerib?

Jana jääb hetkeks paigale. Ta hingeldab, silmad põlevad, ta vaatab kõikjale enda ümber ringi ja siis otse kaamerasse.

JANA: Inspireerib? Inspireerib? Kõik inspireerib! Ma tunnen... ma tunnen nagu kogu universum voolaks minust läbi. Aga see pole ainult inspiratsioon, see on vajadus. See (*osutab maalile*) peab olema olema, enne kui see kaob.

Jana haarab maast noa, kõik võpatavad korraks.

ALEKS: Jana?

Jana lööb noa oma maali ja hakkab sealt tükke lõikama.

MASHA: (*ettevaatlikult*) See pole ju tavaline, kuidas sa kunstile lähened.

JANA: Tavaline? Tavaline? Mis asi on tavaline? Ma arvan, et just see ongi probleem, eks? Me mõtleme liiga palju selle peale, mis on tavaline, ja liiga vähe selle peale, mis on tõeline.

ALEKS: Jana, palun –

Jana viskab lõigatud tükid ühte kuhja, noa sinna juurde. Siis hakkab uut värvi segama.

JANA: Ma ei maga. Mul pole aega magada! Inimesed ootavad. Teie ootate. Kas teate, mida ma tahan, et te näeksite? Mitte seda (*viitab maalidele*), vaid seda, mida ma tunnen!

Kõik vahetavad pilke. Jana jätkab töötamist, tema liigutused muutuvad kiiremaks ja agressiivsemaks.

ALEKS: Küsimus publikust – kas kunstnik tahab kunagi ka puhata ja pausi teha?

JANA: Pausi? Pausi? Ei! Ma olen selle hetke keskel, ma ei saa lihtsalt... lihtsalt pausi teha! Värv! Mul on vaja rohkem punast. Palju rohkem punast. Ja muusika — miks siin pole muusikat! Midagi klassikalist! Harfi! Meil on vaja siia harfimängijat!

MASHA: Meie vist nii kiired pole asju ümber tegema.

JANA: Ja peegel, peegel peab ka olema siin. See peegeldab, peegel peegeldab kõike, punane saab võimu, ta lendleb mööda ruumi! Maailm ei oota. Maailm liigub edasi.

Jana lööb hooga ümber värvipurgi. Ta ei märka seda.

MASHA: Kõige selle taustal, mis me praegu nägime, Jana, ma pean küsima: kas selliseid loomehoogusid tuleb sul pidevalt ette?

JANA: Ma ainult nii töötangi. Kas ei ole midagi või on kõik korraga, pintsliid lendavad, mina lendan, ideed tuhisevad peast, ma võin disainida kleite ja maalida samal ajal. Ja ma ei maga. Mul pole uneraasugi.

MASHA: Jana? Kas sa liitud minuga siin rahulikumas tsoonis?

Jana istub tagasi tooli, kuid tema rahutus paistab välja. Ta vaatab sihitult enda ümber ringi, otsib uusi võimalusi, lahendusi, muutusi.

MASHA: See ei ole tavapärane, sa pead nõustuma. Oled sa mõelnud, kust see tulla võib?

JANA: See on minu sees, mina, mina olen selline. Vahel on loominguluugid nii kinni, et miski ei ava seda ja siis on need nii lahti, et kõik tuuled toovad sinna ande, tõeline orkaan käib –

MASHA: Oled sa kahtlustanud kunagi, et see võib olla osa vaimsest häirest?

JANA: Vabandust?

MASHA: Palju kunstnikud läbi ajaloo on vaimsete häirete all kannatanud.

JANA: Jaa, aga –

MASHA: Vaatame otsa sellele –

ALEKS: *(kerges paanikas)* Ehk ei ole vaja nii isiklikke küsimusi küsida?

MASHA: Aga inimesed tahavad teada, mis päriselt sellist võimast näitust veab!

ALEKS: *(üritab päästa)* Inimene, kes su vastas istub.

MASHA: Inimene, kelle on väga sügavad madalhetked –

ALEKS: See ei ole oluline. Inimene on.

MASHA: Inimene, kellel on pöörased kõrghetked.

ALEKS: Selle kõige taga on ikkagi ainult inimene, isiksus, mis ei ole millestki muust defineeritud. Miks see siis oluline on?

MASHA: Jana –

ALEKS: Milleks inimesi sildistada? Milleks seda vaja on?

MASHA: – kas sa oled endal bipolaarsust kahtlustanud?

Jana vaatab segaduses Mashale otsa, vaatab Aleksile otsa, siis vaatab kõigile külalistele otsa. Ta tõuseb püsti, kõnnib natuke eemale, libiseb värvi peal, kuhu toetab ka oma käe

sisse. Ta vaatab oma punast kätt ja järsku näeb enda peegeldust peeglist. Peegel ei räägi enam talle, kui hea ja võimas ta on. Ta näeb ennast sealt jälle moonutatuna, piinlikuna. Tal on halb.

MASHA: Mis sul selle kohta öelda on, Jana?

ALEKS: Jana, palun, ole... käitu... normaalselt.

MASHA: Sa ise ütled, et peab mõtlema sellele, mis on tõene.

Jana vaatab ennast peeglist.

JANA: Ma olen geniaalne ja väärtusetu ja imeline ja vastik ja see kõik võitleb mu sees. Kas te seda tahtsitegi kuulda? Kas teil on nüüd selgem pilt? Kas te mõistate mind ja mu kunsti nüüd paremini? Kas ma nüüd olen teile paremini nähtav? Ehk mitte veel piisavalt?

Jana hakkab oma riidetelt roose küljest rebima ja viskab need maha. Aleks jookseb Jana juurde, et teda rahustada, sama teeb Karmel. Jana rabeleb lahti teiste käest, nii et kõigile jäävad punased plekid.

JANA: *(kibedalt)* Vaadake nüüd, vaimselt haige katsus teid, teil on märk küljes! Jumal kaitsku nüüd teid.

KARMEL: Jana, rahu, need oleme ainult meie.

Jana näeb oma maali, mida enne reklaamis – „Päikesetõus ehk ringmäng“ – ja ta rebib selle alla.

KARMEL: *(Aleksile)* Vaata teda, ma juhin külalised teise saali.

LAURI: Mul on ka küsimus või küsimuste voor sai otsa?

KARMEL: Praegu ehk ei –

LAURI: Kas inimeste tunnetega mängimine käib kunstnikutöö juurde, haiguse juurde või sa lihtsalt oledki selline?

Jana vaatab ehmunult Laurit.

JANA: Lauri –

LAURI: Selge pilt –

ALEKS: Jana? Mis...?

Aleks taipab.

ALEKS: Või nii. Muidugi, mida ma lootsin –

JANA: Ei, palun, see ei ole nii –

LAURI: Just täpselt nii see ongi. Sa oled lihtsalt üks petis.

ALEKS: Ja mina jälle uskusin sind, Jana.

JANA: Palun, mul on kahju! Ma võin selgitada! Palun!

Lauri raputab peab. Ta vajutab kaamera kinni ja lahkub teise ruumi.

ALEKS: Kuidas ma sain jälle nii loll olla?

Karmel tuleb tagasi.

KARMEL: Kuidas siin lood on?

Aleks ei vasta. Ta tõuseb.

ALEKS: Mulle aitab.

JANA: Aleks, palun!

Aleks hakkab ära minema.

JANA: Mul on kahju, ma ei tahtnud! Aleks!

Aleks pöörab ringi ja tuleb tagasi Jana juurde.

ALEKS: Ma olen seda nii kaua talunud, Jana. Mul on... piinlik sinu pärast. Sinu otsuste ja tegude pärast. Ma ei suuda enam teeselda, et see kõik on normaalne! Sest see ei ole seda! See on jabur ja haige! Ma ei suuda!

Aleks keerab otsa ringi ja lahkub. Jana nutab. Karmel vaatab teda eemalt. Ta ei tea, kuidas reageerida. Lõpuks läheb ta Jana juurde, paneb käe talle õlale.

JANA: Jäta mind! Jäta mind üksi!

KARMEL: Jana, ma tahan ju ainult aidata.

JANA: Sa ei saa, keegi ei saa! Kuidas te aru ei saa – keegi ei saa mind aidata, te teete asja ainult hullemaks!

Karmel taganeb aeglaselt ja läheb teise ruumi. Jana jääb üksi. Ta nutab, siis vaatab enda peegeldust peeglist.

JANA: Et sina ka kunagi vait ei jää, sa irvitav lõust. Mulle aitab, mulle aitab!

Jana tõuseb. Kostab kiiret kella tiksumist. Jana lööb rusikaga vastu peeglit, nii et see mõraneb. Järsku on täielik vaikus.

13. PILT

Jana elutuba. Keset tuba seisab kaamera, Jana istub diivanil. Ta on kodune ja rahulik. Kell tiksub taustal, kuid normaalses tempos.

JANA: Kujuta ette maailma, kus minu häire oleks lihtsalt fakt minu eluloost. Nagu „tal on laktoositalumatus“ või „tal on diabeet“. Keegi ei taha neid, aga keegi ei satu ka ülemäära elevusse ega paanikasse ega pista röökima nagu ma oleks pidalitõbine. Sa ei loeks lehest, et „kunstnik Jana Vehter on bipolaarne!“ või „milline möll avamisel: bipolaarne kunstnik tegi elu-performance’i“. Sest kes ikka tahaks lugeda „see-sisesta-nimi kunstnik on laktoositalumatu“. Või „ta peab insuliini süstima“. (*Mõtleb hetke*) Jah, see oleks üks ilus maailm. (*Mõtleb*) Nii kummaline, aga enne seda skandaalset näitust kartsin ma ise enda diagnoosi rohkem kui teised. Ma ei tahtnud tunnistada, et mul on midagi viga, et ma ise ei kontrolli ennast. Mida rohkem ma võitlesin selle vastu, seda rohkem ta mind kontrollis ja juhtis. Ma võtsin selle enda omaks. Nüüd, kui kõik teavad seda ja sildistavad mind, siis selle alt leidsin ma iseenda. Ma ei ole häire – jah, ma olen teinud asju, mida ei tahtnud ega planeerinud, mida sooviksin kustutada –, aga ma olen isiksus oma soovide, unistustega, oma tunnetega. Ma tahan ikka luua ja näen maailma oma silmade kaudu. Ma armastan ikka päikesetõusu ja punase veini värvi. Ja kaneelisaiu küpsetada. Ma olen mina ja minu bipolaarsus on üks tüütu tänavakass, kes on end minu ukse juurde elama sättinud. Ma pean leppima sellega, aga see ei anna õigust kleepida mulle külge midagi, mis pole mina. Kui keegi poleks teada saanud minu häirest, oleks näituse avamine olnud üks võimas kunstiline etteaste, kus teosed valmisid külaliste ees. Kas pole kummaline? Kuidas me muudame seda, mida näeme, sõltuvalt sellest, mida usume teadvat. (*Mõtleb*) On aus öelda, et täna olen ma tagasi teraapias ja lubasin uuesti katsetada ravimeid. Nõudsin psühhiaatrilist suuremat järelevalvet ning ütlesin, et tahan leida ravimid, mis mind ei tuimestaks. Sest mul on vaja elada ja luua. Ja särada, kui lubate. Sest minu sees on palju sära ja ma tahan seda kasutada nii kaua, kui ma siin maal kõnnin. See on minu osa, mida ma saan teha, et muuta ennast stabiilsemaks. Ja vältida valusaid vigu. Aga ma pean ütlema, et oma osa on ka teistel. Kui me jätaks halvustamise ja sildistamise, kui annaksime lihtsalt üksteisele ruumi olla inimesed... Kui raske see on? Me kõik nõuame normaalsust, aga ootame erakordsust. Kas saame olla normaalsed teineteise vastu, isegi siis, kui keegi on eriline? (*Mõtleb*) Ma loodan, et olles aus enda ja teiste suhtes, ei mõjugi ma enam nii hulluna. Ehk ühel päeval olen ma nii igav, et keegi ei viitsi enam minu häirest rääkida. Ainult sellest, mida ma loon.

Jana elavneb diivanil.

JANA: Kuidas see kõlas?

Nurga tagant tuleb välja Masha.

MASHA: Väga siiralt.

JANA: Ma loodan, et sa toimetad selle materjaliga austusväärset.

MASHA: Ma luban sulle, ausalt.

Naised vaikivad hetke, on märgata ebamugavust.

MASHA: Ma... mul on kahju. Ma... ei aimanud tegelikult, kuidas see kõik välja näeb. Ma ei tahtnud kellelegi haiget teha.

JANA: Ma tean

MASHA: Ma lihtsalt läksin oma ideega kaasa. Ja see tundus – hea idee sellel hetkel. Isegi, kui öeldi, et see pole seda.

JANA: Ma tean.

Masha vaikib ja mõistab siis äkki.

MASHA: Polegi nii erinevad, jah?

JANA: Inimesed on ikka inimesed.

Masha tõuseb.

MASHA: Ma pean praegu minema, aga hoiame ühendust, eks.

JANA: Hoiame.

Masha võtab kaamera ja hakkab ukse poole minema.

JANA: Masha?

MASHA: Jah?

JANA: Kuidas Lauril läheb?

MASHA: Ta jääb ellu. Kuigi ma ei tea, mis nõidust sa kasutasid tema peal, et ta nii kergelt sinusse kiindus.

JANA: *(eneseirooniaga)* Bipolaarsust.

Mõlemad muigavad.

MASHA: *(naljatledes)* See võib tõesti võimas loits olla. Ka sinu näitus on väga edukas.

JANA: Reklaami on palju tehtud.

Mõlemad naeravad. Masha lahkub. Jana tõuseb ja vaatab kaste, mis kunagi said tellitud ja mis nüüd on pikka aega maas vedelenud, ilma, et keegi nende vastu huvi tunneks. Ta võtab ühest kastist välja savi, jääb seda vaatama. Siis tabab ta silmanurgast enda peegelpildi. Ta pöörab ennast peegli poole. Hetke vaatab ta ennast vaikides ja uurides.

JANA: Ma ei usu enam kõike, mida sa räägid mulle.

Jana naeratab peeglisse ja peegel naeratab talle vastu. Siis istub Jana laua taha. Ta vaatab telefoni enda ees. Ta võtab selle kätte, otsib numbrit, kuid ei helista kohe.

JANA: (üliirõõmsalt) „Hei, kuidas sul läheb?“. Õudne. (üliõnnetult) „Hei, kuidas sul läheb?“. Miks ma sellist jama suust välja ajan?

Jana vihastab ja vajutab telefoni kutsuma.

JANA: Pagan.

Telefon kutsub.

KARMEL: Jaa?

JANA: Tere, Karmel.

Hetke vaikust. Jana kontrollib, ega kõnet ära ei visatud.

KARMEL: Tere, Jana.

JANA: Ehm... kuidas sul läheb?

KARMEL: Hästi ikka jah. Tööd on palju.

JANA: See on ju hea.

KARMEL: Jah. (Mõtleb) Kuidas sul?

JANA: Paremini.

KARMEL: Tore.

JANA: Ma tegelikult tahtsin öelda, et... (siiralt) et mul on väga kahju. Ja ma väga hindan seda, mida sa minu jaoks oled teinud. Enne näitust kui ka pärast. Et sa kõigest hoolimata vedasid mu näitusesaalist psühhiaatriakliinikusse ja tagasid, et ma uuesti raviga alustaksin. Ma... ma ei ole sinusugust sõpra ära teeninud ja ma olen tänulik, et mingil põhjusel sa oled mu elus olnud.

Karmel on hetke vaît. Jana kontrollib uuesti, kas kõne on ikka peal.

KARMEL: Aitäh sulle.

JANA: Ma küll ei oota seda, aga ehk sa kunagi oled valmis mulle andestama.

KARMEL: (ohkega, naljatades) Olen sind siiani talunud, küllap talun ka edaspidi.

JANA: Nii et hoiame sidet?

KARMEL: Hoiame.

Kõne lõppeb. Jana paneb telefoni lauale ja on hetkeks rahulolev. Ta vaatab kasti laual ja võtab sealt välja savi. Siis vaatab ta uuesti telefoni poole. Võtab selle isegi kätte.

JANA: Ei! Ei, sa ei helista talle.

Paneb telefoni uuesti maha. Kuid vaatab telefoni edasi.

JANA: Aga äkki... ei! Ta ütles, et ei taha sinust midagi kuulda.

Jana hakkab savi mudima ja seda vaikselt vormima.

JANA: Sa pead keskendumas endale ja teistele ruumi jätma. Mis tehtud, see tehtud. See on sinu rist, mida kanda.

Jana hingab sügavalt sisse ja välja, saavutab justkui mingi tasakaalu. Ta jätkab savi vormimist. Seda tehes ei märka ta, kuidas üks vaikselt lahti läheb ja Aleks uksest sisse astub.

ALEKS: Tere.

Jana võpatab, vaatab Aleksi poole.

JANA: Aleks. Tere. Tule edasi.

Aleks astub edasi.

JANA: Ma ei osanud sind oodata.

ALEKS: Ma ei osanud ise ka arvata, et ma tulen.

JANA: *(ettevaatlikult)* Ja... kuidas sa siis siia said?

ALEKS: Auto sõitis.

JANA: Ise?

ALEKS: See oleks parim seletus.

JANA: Või nii.

Mõlemad on ebamugavalt vait.

ALEKS: Masha helistas.

JANA: Masha?

ALEKS: Ta mängis mulle sinu intervjuu lõppu.

JANA: Ta juba jõudis –

ALEKS: Hea pärast, ta ei tahtnud midagi halba.

JANA: Jah, muidugi.

Mõlemad vaikivad uuesti. Lõpuks Jana murdub.

JANA: Ja see oli nii veenev?

ALEKS: See ütles, et sa oled tagasi ravil.

JANA: Nii on.

ALEKS: Ja et su häire peaks päris igavaks muutuma.

JANA: Ja sa usud seda?

ALEKS: Sõltub.

JANA: Millest?

ALEKS: Kui igavaks sa selle päriselt teed.

Jana noogutab. Mõlemad vaatavad üksteisele otsa, kuid ei oska kohe midagi öelda.

JANA: *(vaikselt)* Tore, et sa tulid. Võta istet.

ALEKS: Aitäh.

Aleks ei istu.

JANA: Kuidas sul läheb?

ALEKS: *(mõtleb)* Jah. Läheb. Sul?

JANA: Sarnaselt.

ALEKS: Arusaadav.

Vaikus.

JANA: Aleks, anna andeks, mul on väga kahju. Kõige pärast.

ALEKS: Aitäh.

Aleks ei tee midagi, Jana on segaduses.

JANA: Aleks, miks sa tegelikult tulid?

Aleks ei vasta kohe. Ta ei vaata Janale otsa.

ALEKS: Mul on piinlik.

JANA: Ma tean, sa ütlesid seda mulle.

ALEKS: Ei, sa ei mõista. Mul on piinlik enda pärast.

JANA: Miks?

ALEKS: Ma sain millestki aru. Ja see närib mind.

JANA: Millest siis?

ALEKS: Et kõigest inimestest sinu ümber, olin mina see, kellel oli häbi. Minul, kes oleks pidanud olema siiralt sulle toeks. Minul, kes korrutas, et sa oled isiksus, mitte häire. Mul oli tunne, justkui... justkui su häire näitab mind ka kuidagi halvas valguses.

JANA: Ja kas näitas?

ALEKS: Kui siis ainult seda, kui enesekeskne võib üks inimene olla. (*Mõtleb*) Lõpuks oli see üks mõttetu värviplekk, mille sai veega maha pestud.

JANA: Veebaasil värvid on head, eks?

Aleks muigab.

ALEKS: Ei riku aluspinda.

Mõlemad vaikivad hetke.

ALEKS: Kas sul on savi seal laual?

JANA: Jah, mõtlesin, et vaatan, mis sellest saab.

ALEKS: Sa ju vihkad savi.

JANA: Ma mõtlesin anda uue võimaluse.

Aleks läheb vaatab, mis laual on.

ALEKS: Roos?

JANA: Väike okkiline võitleja. Tal on veel pikk tee minna, aga oh, kui ilus uus algus see on, kas pole mitte?

Mõlemad naeratavad. Ruum värvub päikesetõusu värvidesse.

Lõpp.